

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ ХХІ

БЕРЕЗЕНЬ — 1971 — MARCH

Ч. 188

ТОРОНТО

НЬЮ-ІОРК

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА :

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario.

M. Filenko,
40 Strathcona Rd.
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Головний представник
Mr. Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005.

Mr. Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln,
Hopewell, N. J., 08525.

Mr. Iw. Hrynko,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

Mr. L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 16134.

Mr. W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144.

У. Зах. Німеччині:

Mr. Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G.P.O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо
слати на адресу:

MOLODA UKRAINA
Postal Station "M", Box 40
Toronto 21, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редагує Колегія.

Адреса ЦК ОДУМ-у:

O.D.U.M.

221 Edridge Way
Catonsville, Md. 21228, USA

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ :

Річна передплата: 12 чисел. — На два роки: 24 чисел.

У США:

12 чисел — \$5.00 (амер.); 24 числа — \$9.00 (амер.)

У Канаді:

12 чисел — \$5.00 (канадських); 24 числа \$9.00 (канадських)
Ціна одного примірника у США і Канаді: 50 центів.

В усіх країнах Південної Америки:

12 чисел — \$2.00 (американських); 24 числа — \$3.50 (америк.).
Ціна одного примірника: 0.25 амер. дол.

В усіх країнах Європи:

12 чисел — \$2.50 (америк. дол.); 24 числа — \$4.50 америк. дол.
Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

В Австралії:

12 чисел — \$3.00 (австр. дол.); 24 числа — \$5.00 (австр. дол.)
Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських
центів.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Леся Українка, Г. Черінь, С. Риндик —
Поезії. С. Голубенко — Прометей України. Л. Українка — Бояриня.
Л. Дончук — Клава. В. Чаплєнко — Уводина до історії східносло-
в'янських мов. З одумівського життя і праці. Сторінка Юного
ОДУМ-у. Різне.

Леся УКРАЇНКА

ЖАЛІБНИЙ МАРШ

Вмер батько наш!
Та й покинув нас!
Ох і смутний настав час!
Сиротою наша мати зосталась!
Звідки ж тебе виглядати?
Чи по степах, чи по лугах шукати?
Чи сокола послати?
Батечку ж наш!
Та вернись до нас!
Та порадь же ти, батьку, нас,
Їк без тебе в світі жити Україні
При лихій годині?
Вирядили ми свого батенька в далеку дорогу,
А за його Україна-ненька помолиться Богу.
Наш кобзар в могилі буде тихо спочивати,
Ми ж по йому будем плакати-ридати!
Гей! браття милі!
Батько наш в могилі,
Та на Україні
Слава його не загине!
Бо zostались вічні
Думки ті величні,
Думки його праві
На сторожі його слави!
Слава його, браття,
Наче те багаття
Сіятиме ясне,
Повік не погасне.
Пісня не вмирає,
На весь мир лунає,
Щиро та правдиво,
Ворогам на диво!
Вмер батько наш!
Та й покинув нас!
Мов на небі місяць ясний згас!
В небі один місяць ясненький,
В світі один батенько рідненький,
Наш голубонько сивенький.
Жалю ж наш! Туга нас дійма —

Кобзаря нема!
То ж по йому плаче-тужить
Україна-ненька
Жалібненько!

1888

НА РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА

Колись нашу рідну хату
Темрява вкривала,
А чужа сусідська хата
Світлами сіяла.

Та минав ти, наш Кобзарю,
Чужії пороги,
Орав свою вбогу ниву,
Рідні перелоги.

Гомоніла твоя кобза
Гучною струною,
В кожному серці одбивалась
Чистою луною.

Спочиваєш ти, наш батьку,
Тихо в домовині,
Та збудила твоя пісня
Думки на Вкраїні.

Хай же промінь твоїх думок
Поміж нами сяє,
"Огню іскра великого"
Повік не згасає!

Щоб між нами не вгасало
Проміння величне,
Ти поставив "на сторожі"
Слово твоє вічне.

Ми, як ти, минати будем
Чужії пороги,
Орать будем свої ниви,
Рідні перелоги.

1889

Сергій ГОЛУБЕНКО

ПРОМЕТЕЙ УКРАЇНИ

До 110-річчя з дня смерті Т. Шевченка

заснула Вкраїна,
 Бур'яном укрилась, цвіллю зацвіла,
 В калюжі, в болоті серце прогноїла,
 У дупло холодне гадюк напустила,
 А дітям надію в степу оддала.

Хто із наших сучасних поетів, теперішніх майстрів мистецького слова міг би з такою силою, з такою правдивістю, з таким потрясаючим драматизмом змалювати сучасне становище нашого рідного краю, як це зробив наш великий національний геній сто років тому у цьому вірші, в якому він ніби живий промовляє до нас сьогодні.

Впродовж усієї своєї багатовікової історії, впродовж усього пройденого ним тернистого шляху не знає український нарід іншого, рівного по силі, могутньому запалу і вогненній пристрасті — народного трибуна, який з такою виїмковою точністю віддзеркалив душі і прагнення всієї нації в чорні часи її існування, коли рідне слово, рідні звичаї і традиції були зневажені та багатомільйоновий нарід, доведений у своєму правному положенні до стану колоніальних рабів, поневірявся, коли вся наша батьківщина лежала дійсно, як страшне попелище на роздоріжжях Сходу і Заходу, як церква-домовина, велика руїна, розрита могила.

Шевченко перший і єдиний у той час виступив з вогненним протестом проти поневолення України, проти страхіття накиненої їй кріпащини і могутнім гнівом обрушився на загарбників, винуватців усіх цих жахливих злочинств, пророкуючи їм близьку розплату, нагадуючи, що "настане суд", полетіть кров ворожа, "полине вогонь новий з Холодного яру".

Лише той, хто інтереси своєї нації поставив над усе, боротьбі за загальнонаціональні ідеали присвятив усе своє життя, лише той, хто був нерозривно зв'язаний зі своїм народом, вийшов з його надр, сам був кріпаком і на своїх плечах ніс ярмо кріпацтва, відчув увесь жах невільницького безправного поневіряння, — лише той міг бути справжнім виразником і захисником мільйонного народу, лише той міг з такою велетенською силою виступити в обороні своєї нації і піднятися до вершин людського генія.

Син кріпака невільника і сам половину свого життя кріпак, Шевченко з дитячих років випив усю гірку чашу страждань і поневірян, які доводилося терпіти і його народові.

Мені аж страшно, як згадаю
 Оту хатину край села, —

писав він пізніше, згадуючи батьківську хату, в якій протекло його безраднісе дитинство.

В умовах страшних злиднів, поневірян у злої мачухи, в тяжкій кріпацькій неволі зародилася

у нього нестримна жадоба знань. Шукаючи вчителів-малювників і перемагаючи кривди жорстокого пана та врешті ставши учнем ремісника-малювника, зміг Шевченко порівняно вільно віддатись своїй творчості.

Уже перші його романтичні твори, сповнені народньою фантастикою, мітологічними поставами, мають міцну реальну основу, заховують у собі сучасні проблеми, в них звучать суспільні ноти.

Описуючи сумні події в житті молодих закоханих — вимушені розлуки, що здебільшого призводять до трагічних наслідків — божевілля, передчасної смерті, а то й самогубства, поет наголошує, що причиною того є невідповідності суспільні відносини і зневага людської гідності в кріпацькому суспільстві.

Шукаючи виходу з навколишньої рабської дійсності, Шевченко звертається до минулого України, знаходить там зразки для протесту проти сучасного поневолення рідного краю. Він оспівує героїку морських походів, перемогу на Альті, згадує Запорізьку Січ, Жовті Води, Корсунь, дні незабутньої слави, змальовує Чигирин — гетьманську столицю в часі найбільшої могутності України. Сповнені патріотизму і гарячої любові до рідного краю ці твори є закликом до розправи з чужинецькими гнобителями.

Поруч з романтичними творами Шевченко пише велику реалістичну поему "Катерина", де в хвилююче-драматичних образах розкриває трагедію молодої українки, жертви представника панівної гнобительської нації. Поема пройнята почуттям гарячого протесту проти сваволі гнобителів, їх негідних вчинків, проти потворних норм кріпацького суспільства, проти всієї невільницько-кріпацької системи поневолення України. Разом з тим поет виступає в обороні закріпаченої жінки та її прав на природні людські почуття.

"Я не знаю в світовій літературі поета, який би став таким послідовним, таким гарячим, таким свідомим оборонцем права жінки на повне і людське життя!" — писав про Шевченка Іван Франко.

І нарешті в "Гайдамаках", нагадуючи про колишнє всенародне повстання, Шевченко пророкував сучасним гнобителям повторення тих подій, передбачав нову Коліївщину.

Гнітюче враження справила на поета подорож по Україні вперше по кільканадцятилітній розлуці. Усім своїм серцем відчував він страхітливе безправ'я змодованих кріпаків і це підсилювало його ненависть до загарбників і полум'яну любов і співчуття до поневоленого народу.

"Був я торік на Україні, скрізь був і все плакав: сплюндрували нашу Україну" — казав Шевченко.

І він пише свою пристрасну поему "Сон", де виливає увесь гнів проти ненависних поневолю-

вачів рідного краю, проти всього ладу, що освячував цю кривду, сваволю гнобителів.

В цій поемі страшні образи кріпаччини і моторошний опис сибірської каторги, де закуті в кайдани борці за волю "із нор золото виносять, щоб пельку залити неситому", силою свого змалювання нагадують сцени з дантівського пекла.

А ось поет у Петербурзі. Він дивиться на величаві споруди цього міста, і усвідомлює, що всі ці чудові пам'ятники архітектури стоять на багнищах, засипаних благородними кістками козаків, які загинули тут від надлюдської праці, привіди українських людей встають над цією фатальною столицею, над Невою витає тінь гетьмана Полуботка, замордованого в казематах Петропавлівської фортеці.

Шевченко порівнює золото і блиск пишних балів і бенкетів з страшним поневірянням своїх земляків, з голодом і злиднями українського селянства і наголошує, що це веселе безтурботне життя, ці розкішні прийняття і забави тримаються на грабуванні цілої України та інших підбитих народів імперії — гнобителі.

Думки про загальнолюдську волю, про спільну боротьбу всіх поневолених народів за своє визволення вилив Шевченко в поемі "Кавказ". Вічне прагнення до волі втілює поет в образі волелюбних гірських народів. Їх мужня оборона своїх прав, своєї волі, їх незламність у цих змаганнях нагадують Шевченкові міфічного Прометея, що прикутий до скелі і мордований хижим орлом (уособленням самодержавного деспотизму) лишився незламним і непоборним. Цей образ збулює у поета порівняння і з рідним народом, у безсмертність якого він непохитно вірить.

Поет певний, що ті, які підняли прапор боротьби з неволею, повинні перемогти. Цього вимагає справедливості, якої прагнуть ці народи, бо поки панує над ними ярмо, їхні землі — це суцільне пекло:

Одна Сибір неісходима,
А тюрм, а люду? Що й лічить!
Од молдавана до фіна
На всіх язиках все мовчить,
Бо благоденствує.

Для успішної боротьби потрібна внутрішня згода і міцне об'єднання всіх сил. І в своєму полум'яному зверненні "До мертвих і живих і ненароджених земляків" поет звертається до всіх своїх краян, також і до тих, що запродалися самодержавству, зрадили свою батьківщину, зреклися рідної культури, забули свою мову, до тих, що "охлухли, не чують, кайданами міняються, правдою торгують", до тих, що "людей запрягають в тяжкі ярма, орють лихом, лихом засівають".

Поет востаннє закликає їх полюбити рідну землю, з великою переконливістю доводить, що лише тут зможуть вони всебічно розвинути свої таланти і знайти своє щастя і нема чого шукати його десь на чужині:

Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руйну!

Розкуйтеся, братайтеся,
У чужому краю
Не шукайте, не питаєте
Того, що не має
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті — своя правда
І сила, і воля!

В єдність нації, і мирне поладження внутрішніх суперечностей Шевченко вірив і закликав подолати протиріччя любов'ю до кріпака, простягти один одному руку, "обняти найменшого брата", наголошуючи, що в цій загальній згоді — сила, міць і майбутнє української нації.

Вірою в Бога, в безсмерття духа українського народу, вірою в здійснення наших національних ідеалів, у тріумф людського щастя, в перемогу добра над злом, глибокою вірою в наступний прихід тихого раю на Україні оповиті поезії Шевченка.

Усе своє творче натхнення віддав поет цим високим ідеалам. І лише обумовлена тяжкою недугою, думка про смерть, яка може обірвати його змагання за перемогу людської правди, спонукала поета висловити свої посмертні бажання. І ось таким величавим твором, в якому жагучі бажання автора і народу злились, був безсмертний "Заповіт".

З невимовною силою і кристалічною ясністю розкриває поет народів, в що треба непохитно вірити, чого мусимо прагнути та як ті ідеали здійснити.

Перше з висловлених побажань найяскравіше виявляє безмежну любов Шевченка до батьківщини. Поет мріє знайти вічний спокій на рідній землі. Бути похованим серед такого дорогого йому українського краєвиду, щоб і по смерті відчувати неосяжні простори рідного степу, слухати шелестіння золотих колосків на ланах широкополіх, рев і стогін Дніпрових хвиль.

До улюбленої батьківщини линути усі думки Великого Кобзаря. Вона, втілення Божої Правди і краси на землі, країна родючих земель і працьовитих людей повинна бути країною добра, країною щастя, де всі люди однаково поділяють усі милості Всевишнього, втілені в дарах багатой природи.

Але крім добра є також і багато зла на землі. Зло вічно змагається з добром. Змагання ці тривають і на українських землях.

І друге Шевченкове заповідання — це боротьба за правду на землі, за вільну Україну. І, якщо йому самому не пощастить здійснити свого наміру, то, він певний, знайдуться інші мужні борці за святі ідеали.

Тоді порвуться кайдани, настане царство правди на землі, постане велика нова сім'я, сім'я вільних людей на оновленій землі.

З щирим проханням звертається поет до свого народу спом'янути і його тоді, коли після звияжної боротьби раніше поневолені і розірвані між окремими державами частини його рідного народу зіллються в одну велику, вільну сім'ю, — державу.

Трагедія 1847 року, десятилітнє заслання Шевченка в дикі закаспійські пустелі, завдає тяжкого удару його творчості, але не похитнула його поглядів, які лишаються незмінними.

В неволі тяжко, хоча й волі
Сказати по-правді не було...

Позбавлений можливості писати і малювати, сдягнений в солдатську шинелю він за халявами ховає свої безсмертні вірші, в яких виливає свою тугу за рідним краєм.

Поет зазнає страхіття царської казарми, знущання старшин, брутальність і лайки, які ще більше підсилюють його гнітючий душевний стан.

"Коли б я був ізверг, кровопивця, то і тоді для мене вдалішої кари не можна було вигадати, як заславши в окремих Оренбургський корпус солдатом. І до всього цього мені ще заборонено малювати. Відібрати найшляхетнішу частину мого бідного існування.

Трибунал під головуванням самого сатани не міг би виголосити такого холодного нелюдського вироку. А бездушні виконавці вироку виконали його з обурливою точністю.

Август — поганин, засилаючи Назона до диких гетів, не заборонив йому писати і малювати. А християнин Н. заборонив мені те і друге. Обидва кати! Але один з них кат-християнин і християнин XIX століття".

Але поет не втрачає мужності, свідомий того, що страждає не лише він один, а й український народ, якому присвятив він цілу свою творчість.

Потайки пише Шевченко "Марину" і "Сотника". Думки його незмінно линути на Україну. І поет звертається до Бога зі зворушливою молитвою-проханням дати йому можливість ще побачити таку дорогу йому рідну землю:

Дай дожити, подивитись,
О Боже мій милий,
На лани тії зелені
І тії могили!
А не даси, то донеси
На мою Вкраїну
Мої сльози, бо я, Боже,
За Вкраїну гину!

Зворушливі піднесені поезії, присвячені рідному краю, чергуються з гнівними висловами протесту проти гнобителів і відбивають його незламні погляди.

"Караюсь, мучусь, але не каюсь" — каже він і ці слова визначають увесь зміст Шевченкового життя і творчості.

Повертаючись з заслання, Великий Кобзар пише свої поеми "Юродивий", де дає нищівну карикатуру на всю імперію фельдфебля-царя, кошованого жандарма, лютого Нерона, а в "Неофітах" під образом кривавих римських видовищ в Колізеї малює пекельний бенкет сучасних рабовласників.

Поет прагне повалення самодержавного деспотизму, чекає коли на Україні "встане правда, встане воля" і запанує новий лад, оснований на засадах широких демократичних прав. Думки про визволення рідного краю і його майбутній

державний устрій, над чим Великий Кобзар і раніше не раз застановлявся, збуджуючи в його уяві образ провідника визвольних змагань на західному континенті, творця американської держави і її першого президента Джорджа Вашингтона. Це ім'я, дороге і близьке Шевченкові, було для нього символом справедливості. Якщо асирійський цар Сарданапал був для поета втіленням деспотизму, а імперія Нерона нагадувала йому монархію Миколи I, то з особою Вашингтона було зв'язане поняття політичної свободи і рівності.

Ім'я Вашингтона, гасла свободи, рівності і братерства вперше принесли на Україну і популяризували їх у народі українці — старшини російської армії, що після війни з Наполеоном повернулися з Франції і розквартирувалися зі своїми полками на Україні. Противники царського режиму вони розповідали про визвольні і демократичні свободи західного світу. Вневдовзі місця їх постоя стали вогнищами руху декабристів, діяльності таємних товариств, серед яких, як подає Михайло Грушевський, були і такі, що ставили своєю метою самостійність України.

Шевченко, який у ті роки так цікавився історичними подіями і з захопленням слухав спогади діда про народні рухи, про Коліївщину, цілком можливо вже тоді міг почути від когось розповідь про визвольну війну в Америці. А дізнавшись про Вашингтона, зберіг до нього пошану до кінця життя.

Шевченко не міг не знати великого значення Вашингтона у визволенні Америки, його надзвичайного таланту організатора, полководця і стратега, здатного згуртувати народні маси, підняти їх на боротьбу за свободу і здобути перемогу. Великому Кобзареві було ясно, що саме такої людини бракувало Україні в її прагненнях волі. Тому прихід такої людини був бажаний і очікуваний.

Безперечно імпонував Шевченкові і демократизм Вашингтона. Здобувши перемогу, маючи необмежену владу і загальну пошану, він легко міг, як пізніше Наполеон, проголосити себе цісарем чи королем нової держави або встановити мілітарну диктатуру, як згодом це робили різні генерали в Південній Америці. Але Вашингтон не пішов цим шляхом і створив найдемократичнішу в світі державу, де господарем усіх земних багатств є народ, який обирає вищі органи влади і через своїх представників здійснює нагляд над діяльністю уряду.

Без сумніву така форма державної влади найбільш відповідала поглядам Шевченка. В різні періоди життя він висловлював свої пізніші думки щодо майбутнього державного ладу вільної України. Спочатку поет сподівався відродження гетьманату і писав, як "оживуть гетьмани в золотім жупані" і на Україні "блисне булава", та розумів це як відновлення широких демократичних вольностей Запорізької Січі. Пізніше говорить він про батьківщину, як країну "без холопа й пана", тобто знов таки про устрій без станових різниць, побудований на засадах загальної рівності і демократизму.

3 НОВИХ ВИДАНЬ

У время люте, коли на Заході Європи панувала чорна реакція, діяв згідно ухвали Віденського конгресу Священний Союз, що не допускав найменшого самовизначення бездержавних народів, коли російською зброєю нещадно придушувались національні революції в Угорщині, Єгипті і Польщі, та силами інших великодержав придушено визвольні рухи італійців, еспанців, чехів, сербів, а на велетенських просторах Східної Європи "од молдаванина до фіна" тяжіла середньовічна кріпацька неволя, — сама тільки Північна Америка з її демократичними свободами була на той час єдиною оазою серед зловісної пустелі.

Кожний патріот, кому була дорога свобода, хто прагнув її для своєї батьківщини, — звертав очі на країну Вашингтона і брав її за взірць.

Так робив і Шевченко, який пристрасно чекав, коли "встане Україна і розвіє тьму неволі" та запровадить у себе подібний до Північної Америки новий лад, опертий на непорушних законах гуманності, демократизму і пошани до людини.

І все це викликає в поета хвилююче, пристрасне запитання — пророкування:

Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

До кінця життя був Шевченко непохитний у своїх поглядах. Він не вірив у царську ласку, не чекав полекшення від готованої реформи — розкріпачення і непохитно вірив у прийдешню волю — як наслідок перемоги визвольних змагань українського народу.

У березні 1861 року перестало битися серце великого національного поета.

Але тоді померло лише Шевченкове тіло. Дух Шевченка, дух великого пророка України, його вогнева поезія живе в кожному з нас, його велетенська постать завжди перед нами і скрізь, де б ми не були, як не були б розкидані по всьому світі, завжди відчуваемо по-між нами Шевченка — провідника, Шевченка — вчителя, Шевченка — борця за волю України і за вселюдську правду.

Безсмертною лишилася для нас Шевченкова спадщина. У найтяжчі часи поневолення України, через зловісну пільму руйнівних наказів Валуєва, що одним помахом пера намагався знищити культуру і мову багатомільйонного народу, через десятки і сотні великих і малих ударів і мордувань, у чорну ніч жорстокого національного поневолення Шевченкові заповіти світили нам, його спадщина була тією зорею, тим дороговказом, що запалював народні маси і кликав їх на боротьбу.

В умовах лютої заборони українського слова не переставали читати Шевченка в домах національно-свідомих українців, у сотнях рукописних примірників ширилися його твори серед студентства, серед революційно настроєної молоді, запальні Шевченкові поезії, його вогневі заклики до боротьби за визволення збуджували в масах свідомість, що лише в національно-визвольних зма-

ВІЛЬНА УКРАЇНА — журнал української визвольної думки. Збірник ч. 63, 1970. Рік XVII. Видає Українська Вільна Громада в Америці. Нью Йорк, США. Стор. 64.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ — орган пластової думки. Ч. 1-2 (24-25), січень-червень 1970. Видає Головна Пластова Булава. Торонто, Канада. Стор. 128.

ЖИТТЯ І ШКОЛА — незалежний орган українського вчителства та батьків у вільному світі. Двомісячник. Ч. 1 (131) січень-лютий, 1971. Рік XVII. Стор. 32. Видавець і редактор д-р В. Луців, США.

БЮЛЕТЕНЬ Комітету Українців Канади ч. 4 жовтень-грудень 1970 р. Вінніпег, Канада.

СВІТЛО — український католицький місячник ч. 1 (577) січень 1971 р. Рік XXXIV. Видають ОО. Василяни. Торонто, Канада.

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО — орган Української Православної Церкви в США. Ч. 1, січень 1971 р. Рік XXII. Саутс Баунд Брук.

КРИЛАТІ — журнал українського юнацтва ч. 11, листопад 1970. Рік VIII. Видає Центральна Управа СУМ. Редагує колегія. Нью Йорк-Брюсель. Стор. 24.

ВІСТІ-HERALD — журнал музичного та мистецького життя. Ч. 4 (35), грудень 1970 р. Рік IX. Квартальник. Видає хор "Дніпро" в Твін Сіті, Мінн., США. Редагує колегія. Стор. 39.

НАШЕ ЖИТТЯ — місячник. Ч. 11, грудень 1970 р. Рік XXVII. Видає Союз Українок Америки. Філадельфія, США.

ХРИСТИАНСЬКИЙ ВІСНИК — орган Українського Євангельсько-баптистського Об'єднання Канади. Ч. 11-12, листопад-грудень 1970 р. Рік XXIX. Стор. 20. Вінніпег, Канада.

ЄВАНГЕЛЬСЬКА ПРАВДА. Ч. 8, грудень 1970 р. Рік XXXI. Видає М. Фесенко. Стор. 24. Торонто, Канада.

ЄВАНГЕЛЬСЬКИЙ РАНОК — український християнський місячник, ч. 1051-1052, жовтень-грудень 1970 р. Детройт, США.

НОВІ НАПРЯМНІ — NEW DIRECTIONS — український студентський журнал. Ч. 6, осінь 1970 р. Видає українська студентська Громада. Стор. 40. Нью-Йорк, США.

ЮНАК — журнал пластового юнацтва. Ч. 12 (90), грудень 1970 р. Рік VIII. Стор. 39. Видає Головна Пластова Булава. Редагує колегія. США.

KULTURA — Szkice, opowiadania, sprawozdania. Nr. 12/279. Wydawca: Instytut Literacki, Paryż, France.

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО — орган Української Православної Церкви в США. Ч. 2, лютий 1971 р. Рік XXII. Саутс Баунд Брук. США.

ГУЦУЛІЯ — ілюстрований кварталник гуцульського товариства "Чорногора" в Чикаго Інк. Ч. 1 (17), Зима 1971 р. Редагує колегія. США.

ганнях завоює наш нарід свою самостійну державу.

Борітеся, поборете!
Вам Бог помагає,
За вас сила, за вас воля
І правда свята.

Леся УКРАЇНКА

БОЯРИНЯ

Драматична поема

(Продовження)

II.

У МОСКВИ

Світлиця в Степановім домі прибрана по-святковому. Знадвору чути гомін дзвонів. — Мати Степанова і Оксана увіходять убрані по-українськи, — мати в намітці і в темній сукні з широким виложистим коміром. Оксана в кораблику, в шнурівці та в кунтуші.

Мати (сідає на ослоні, важко дишучи).
Спочину трохи, поки йти у терем...
Стара... не носять ноги...

Оксана (сідає поруч). Ви, матусю, казали б ліжко перенести в діл, бо вам сутужно лазити на сходи.

Мати. Ой ні, голубонько, нехай вже там, у теремі... Тут на Москві не звичай, щоб жінка мешкала на долі. Скажуть: ото, стара, а звичаю не тямить!

Оксана. Ви ж не в тутешніх звичаях зросли.

Мати. То що? Вони, Оксанко, не питають, хто як там зріс... Адже ми тута зайді, — з вовками жий, по-вовчи й вий...

Оксана (зо сміхом). Ой лихо! чи тобто й я по-вовчи маю вити?

Мати. А ти б як думала?... Сьогодні в церкві що шепоту було навколо нас: "Черкашенки!" "Хохлуши!"

Оксана (трохи посмутнівши). Та... я чула... гріха десь не бояться: в церкві Божій, замість молитися, людей все гудять, а ще й виносяться так благочестям поперед нас...

Мати. Так скрізь воно по світі: що сторона, то звичай, а що город, то й норів, кажуть люди. Дивно їм на наше вбрання. Тут жінки зап'яті, а ми бач не вкриваємо обличчя.

Оксана. Чи ми ж туркені?

Мати. Хай Господь боронить! Воно ж пак і московки не туркені, а так чомусь ото в них повелося. Та вже ж, як ти бояриня московська, неначе б то воно тобі й годиться вбиратися по-їхньому.

Оксана. А ви ж? Адже ж і ви бояринова мати.

Мати. Що мати, то не жінка. Люди бачать, що я вже лагожусь у божу путь, то де ж таки мені міняти вбори.

(З лагідним і журливим усміхом).

Не варт уже й справляти щось нового. Адже й старенький мій — нехай царствує! —

в козацькому жупані вік дожив, так і на смерть його я нарядила — в мережану сорочку...

(Втирає хустинкою очі. Оксана, зворушена, дивиться на неї. — Коротке мовчання).

Оксана. І навіщо Степан убрався в те боярське фантя? От як стояв зо мною під вінцем у кармазиновім жупані, мамо, ото був...

(Засоромившись, уриває).

Мати (добродушно киває їй головою). Та либонь був до сподоби тоді комусь... (Поважніше).

Проте ж не можна, дочко, йому царського нехтувати вбрання.

Оксана. А батько ж...

Мати. Батько, донечко, старий і німичний вже був, коли назвався боярином. Не трапилось йому виходити вже й з дому після того. Степан же й на царські беседи ходить, і в думу і в приказ.

Оксана. Хіба ж то сором, якби він по-козацькому вбирався?

Мати. Не то що сором... От чудна ти, доню, — уже ж таки твій чоловік боярин, а не козак, чи ти ж не розумієш?

Оксана (смутно). Чому не розумію?...

Мати. Отже бачиш, я й Ганну по-московському вбираю, бо Ганні вже судилась тута пара, вона вже ж не поїде на Вкраїну,

Оксана. Чому її Степан не взяв з собою, як був у нас?

Мати. Та дівці мандрувати неначе не подоба; скажуть люди: "поїхала там женихів ловити". Нехай вже тута шарахвани носить, коли судилося...

Оксана. Та ще дівочий той шарахван неначе б форемиший, а що жіночий, то такий бахматий, та довгий-довгий, мов попівська ряса! Аж сумно, як се я його надіну? Ото й на голову такий підситок надіти треба? Зап'ясти обличчя?

Мати. Та вже ж не як.

Оксана (помовчавши, ніяково). Боюся я, матусю...

Мати. Чого ти, донечко, скажи, чого?

Оксана. Та ніяк мовити...

Мати. Ти не соромся. Вже я тобі за рідну матір тута.

Оксана (цілує їй руку).

Так, матінко. То я... собі гадаю...
коли б я не спротивилася часом
Степанові в такій одежі...

Мати (сміючись). От ще
що вигадала! А тобі Степан
ще не спротивився, що не в жупані?

Оксана. Та тож мені...

Мати. І не вигадуй, дочко!
Хіба ж таки Степан мала дитина,
що инакше вберись, то й не пізнає?

Оксана. Пізнати то пізнає...

Мати (глянувши в вікно). А поглянь
молодшими очима, хто то йде?
Чи не Степан буває?

Оксана. Еге ж, то він,
а з ним ще два якісь.

Мати. Тікаймо, дочко!
(Підводиться й подається до дверей).

Оксана. Чого се, хай Бог милує, тікати,
як від татар?

Мати. Ще осміють, дитинко;
нема тут звичаю з чоловіками
жіноцтву пробувати при беседі.
(Одчиняє двері й спішиться по сходах у терем).

Оксана (іде за нею).
Ой Господи, які ж се тут звичаї!
Оце-але!

Сцена швидко переміняється. Терем. Крім Оксани
і матери в теремі ще є Ганна, молода дівчина, се-
стра Степанова. Ганна убрана як бояришня.

Мати (підходить до великої скрині).
Отут, моя дитино,
твое боярське вбрання. Я придбала.

Оксана (гречно, але без радощів).
Спасибі, мамо.

Мати. Хочеш подивитись,
або приміряти?

Оксана. Хай трошки згодом.
Щось я втомилася. Та вже ж нікуди
сьогодні не піду, то ще поспію
передатися.

Мати. До твоєї волі.
Спочинь собі. Та й я піду спочину,
воно й годиться в свято. (Іде в бічну
кімнату)

Ганна (що досі сиділа, лузаючи гарбузове
насіння)

Ой, сестричко,
і нащо ті свята потрібні в світі?

Оксана. Ото спитала! Що тобі Біг дав?

Ганна. Та нудно ж, Господи!

Оксана. Сидиш, то й нудно.
А ти піди між челядь, погуляй.

Ганна. Куди ж се я піду? Яка там челядь?

Оксана. А ти хіба товаришок не маєш?

Ганна. Товаришок?... От декого там знаю
з бояришень... та як до їх ходити?
Матуся все не здужають, не хочуть

зо мною йти... а ти ще не пізналась
тут з ними... з мамкою сама не хочу,
вона така...

Оксана. Чого ж тебе водити?

Уже ж ти не маленька. Иди сама.

Ще й веселіше буде вам без старших.

Ганна. Самій не можна по Москві ходити.

Оксана. Хіба хто нападе?

Ганна. Ні, так, не звичай.

Оксана. Ну, вже ті звичаї тут у вас!

Ганна. Та й що мені бояришні ті скажуть?

Сидять по теремах, от як і я,
не бачать світа. Що з їх за веселість?

Оксана. Чого ж ви сидите? Пішли б укупі
кудись на вигон, або в гай над річку
та заспівали б. Я бувало дома
годинки в хаті не просижу святом.

Ганна. Ба, в тебе дома! Там же не Москва.
такого тут і зроду не чували, —
співати по гаях!...

Оксана. То ти й не знаєш,
як на Україні в нас гуляє челядь?

Ганна. Я мало що Україну пам'ятаю,
а Ванька тут уже й вродився.

Оксана. Ванька?
Чому ж би не Івась?

Ганна. Так тут зовуть,
то й ми вже звикли. Він і сам так звик.
Мене ж матуся тільки та Степан
зовуть іще Ганнусею.

Оксана. А як-же
ти тут звешся?

Ганна. Аннушка.
Оксана. Чи ба!

(Немов ухвалюючи).

"Ганнушка".

Ганна (поправляючи). Ні бо, "Аннушка",
Оксано.

Оксана. Не вимовлю. Проте ж воно нічого
і по-московському, хто добре вміє.

А як по-їхньому Оксана буде?

Ганна. Акси́ня чи Акси́ша.

Оксана. Щось негарно.
Оксана мов би краще. Ти, Ганнусю,
мене таки Оксаною зови.

Ганна (лащить до Оксани).
Як хочеш, так і зватиму, сестричко.
Я так тебе люблю! Зраділа, Боже,
як брат тебе з України привіз!

Оксана. Ти ще мене, Ганнусенько, не знаєш,
а може ж я лиха...

Ганна. Ні, ні, ти добра!

Ти, бач, усе до мене: "погуляй,
забався, не сиди!" А ти б почула,
як інші всі боярині спиняють
своїх сестер та дочок. Їйжебогу,
ні за поріг не випустять ніколи.

(Ще більше лащить)

Оксаночко... ріднесенька... я маю
тебе щось попрохати...

Оксана. Що, сестричко?
(Ганна мовчить збентежена).
Хотіла б може що з моїх уборів?
Бери, що хочеш. Дам тобі й намисто,
ще й коси у дрібушки заплету,
вберу тебе неначе гетьманівну.
Ганна (смутно). Та ні, сього матуся не дозволять...
Я не об тім... Я хочу попрохати,
щоб ти... пішла зо мною у садок...
Оксана. Ото й всього? Було про що просити.
Ходім хоч зараз.
Ганна. Ні, не зараз, потім...
Оксана. Коли ти схочеш. Що ж там у садку?
Ганна. Та бач... самій отам в садку сидіти мені не можна...
Оксана. Вже й сього не можна?
Ганна. А з мамкою піти — вона розплеще усім про те, чого я там сижу.
Оксана (сміючись). А ти ж там що ворожиш?
От хитруха!
Ганна. Та я нічого... тільки виглядаю.
чи не проїдуть вулицею часом царські стрільці. Вони надвечір їздять.
Оксана. Либонь царський стрілець тобі устрелив дівоче серденько?
Ганна. Та я ж, Оксано, заручена.
Оксана. За царського стрільця?
Ганна. Авжеж.
Оксана. То чом же він до нас не прийде?
Ганна. Хоч би й прийшов, то я ж хіба побачу?
Я в теремі, а він там у світлиці.
Оксана. То вам і бачитись не можна?
Ганна. Де ж там!
Оксана. Прилюдно — ні, а тільки крадькома?
Ганна. Ні, як то крадькома?
Оксана. А ти ж хотіла до нього вийти у садок.
Ганна. До нього?
Ні, я ще сорома не загубила!
І як се ти подумати могла,
що я тебе просила провозжати мене на сходини?... Невже, Оксано, вважаєш ти, що я така нечесна?
Оксана. Та Бог з тобою! Де ж, яка ж тут нечесть?
Як дівчина постоїть на розмові з своїм зарученим, то вже й нечесна?
Ганна. Авжеж, тут так.
Оксана. Навіщо ж ти виходиш туди в садок?
Ганна. Я здалека дивлюся, як він там вулицею проїздить.
Інакше ж я його нігде не бачу, хіба що в церкві.
Оксана. Де ж ви розмовляли?
Ганна. Нігде.
Оксана. А яке же він тебе посватав?
Ганна. Як? Через сваху. Як звичайно всі.

Оксана. Я щось не розберу.
Ганна. Бо ти не знаєш тутешніх звичаїв. Нехай лиш мати тобі розкажуть, бо всього достоту і я не знаю.
Оксана. Нібито виходить, що ви отак, не мовивши ні слова, і поберетесь?
Ганна. Так найпристойніше.
Оксана. Чудна тут молодь!... (Усміхається, якимсь спогадам мовчки. Потім стиха, мрійливо).
Я ж було щовечір вихожу до Степана на розмову.
Ганна. Як заручилась?
Оксана. Та... як заручилась...
Ну, раз стояла з ним не заручившись, інакше хто ж засвататися може?
Ганна (закриваючись). Ой лихо, сором!
(Оксана мовчки знижує плечима).
Ганна. А твоя матуся не знає й досі про твої стрівання?
Оксана. Чому не знає?
Ганна. Що ж, вона простила, не прокляла тебе?
Оксана. Та за що, Ганно? Сами ж вони були пак молоді, то знають, що то любові.
Ганна. Оксано! Що тільки ти говориш?
(Знову закривається).
Оксана (сміється). От дурненька!
Степан (увиходить поспішно).
Оксаночко, передягнися швидче в московське вбрання. Там прийшли бояри.
Оксана. Та мати ж кажуть, що жінкам не можна між чоловіцтвом бути.
Степан. Бачиш, любко, ти маєш тільки їх почастувати, та й знов у терем вернешся.
Оксана. Отак?
А як же частувати їх, Степане? По-нашому, чи може як інакше?
Степан. Ти винесеш їм на тарелі меду, — матуся прилаштують, як там треба, — уклонишся, боярин поцілує тебе в уста...
Оксана. Степане! Що ти кажеш? Мене бояри цілувати мають? Чи се мені причулося?
Степан. Ні, серце, воно так є, та в тім нічого злого, — то тільки звичай!
Оксана. Се ще так же звичай!
Нехай йому аби-що! Не піду!
Степан (понура). Як хочеш, тільки ти нас тим загубиш.
Оксана. Таке вигадуєш!
Степан. Ба, ти не знаєш, які тут люди мстиві... За зневагу старий боярин візьме, як не вийдеш,

а він-же думний дяк, він має силу —
он син його ще молодий, — вже стольник;
він оклепає нас перед царем,
а там уже й готово "слово й діло".

Оксана. Ти не жартуєш?

Степан (ще понуріше). Як тобі здається?

Оксана (з жахом).

Степане, та куди ж се ми попались?

Та се ж якась неволя бусурменська?

Степан. Я й не казав тобі, що тута воля.

Та якби ми не гнули тута спини,
то на Україні либонь зігнули б,
у три погибелі, родину нашу
московські воєводи... Ось ти млієш
з огиди, що тебе якийсь там дід
торкне губами, а як я повинен
"холопом Стьопкою" себе взивати
та руки цілувати як невільник,
то се нічого?

Оксана. Боже мій... Степане!

Хто-ж каже, що нічого?

Степан. Отже бачиш...

Та що я тут розвожуся? Там дяк

мене чекає. То скажи, Оксано,
ти вийдеш?

Оксана.

Я не знаю...

Мати (виходить з кімнати). Вийди, доню,
голубонько! І я тебе прошу!
Не дай мені старій на очі бачить
Степанової згуби!

Ганна.

Ой, сестричко!

Якби ти знала, що за лютий дід
отой боярин!... Я тебе благаю!

Сестричко! Не загуби-ж ти нас!

(Ридаючи кидається до Оксани).

Оксана (до Ганни, холодно, якось надміру
спокійно).

Я вийду. Дай мені московське вбрання.

(Ганна кидається до скрині).

А ви, матусю, наготуйте меду.

Іди, Степане, бав тим часом гості.

(Степан, похиливши голову, виходить. Оксана,
бліда як смерть, здійсмає з голови кораблика)

(Далі буде)

Лариса ДОНЧУК

КЛАВА

(Закінчення)

Довго ходив Грицько темними вулицями, то
всміхаючись до своїх думок, то тяжко зідхаючи.
Нарешті, втомившись, пішов до гуртожитка. Ду-
мав, що, може, тепер уже засне. Але і в ліжкові
сон ще довго не йшов до нього.

Прокинувся і хоч був уже день і сонце зали-
вало кімнату, він ще хотів полежати з заплю-
щеними очима, пригадати свій якийсь тяжкий,
неприємний сон. Нарешті, пригадав. Був він в
широкому, безмежному степу. Сумний, осінній
день, низькі сірі хмари і почорніла стерня. По-
рожньо, ніде ні душі... Раптом, підвівши голову,
побачив хижу птицю, подібну до шуліки, тільки
величезних розмірів. Вона кружляла над якоюсь
цяточкою, що швидко наближалася до нього.
Незабаром він уже міг бачити, що то бігла по
стерні маленька дівчинка, яка обличчям скида-
лася на Клаву. Дрібно перебираючи босими но-
женнями, вона руками закривала голівку, яку
все хотів дзьобнути хижак, і голосно та розпач-
ливо плакала. "Та ж він своїм залізним дзьобом
уб'є її на місці"... майнула в Грицьковій голові
страхотлива думка. Хотів закричати, побігти,
налякати хижака, але, як то часто буває у сні,
не міг зрушити з місця. Нарешті, напружившись,
закричав і від свого крику прокинувся. Добре,
що в кімнаті не було нікого і ніхто не чув його
крику. Яке неприємне, тяжке почуття після цього
сну! Хоч Грицько й не вірив у сні і тепер хотів

себе заспокоїти, та враження залишалось і на
душі було неспокійно.

От вже й одинадцята година. О дванадцятій
зустріч з Клавою і веселий та безжурний день.

Швиденько причепурившись, Грицько, не гаю-
чись, пішов.

Перед гуртожитком було рухливо, гамірно, ве-
село... Студенти групами стояли й розмовляли,
жартували, сміялись. Всім було приємно побути
на свіжому повітрі, підставити свої обличчя на-
зустріч пестливому вітрові. Цілий ярмарок! Тіль-
ки Грицько зійшов по сходах, як перед ним, не-
мов з-під землі виросла Надія і швидко та него-
лосно промовила: "Клава о дванадцятій не
вийде... Чекай о восьмій у парку". Поки Гриць-
кові дійшли до свідомості ці слова, Надія вже
десь зникла. Не міг її знайти, щоб докладніше
розпитати... Клава не вийде... Чому не зможе, що
сталось? Не знав куди йому тепер іти. Куди себе
дівати? Що робити цілий день, поки зустрінесться
з Клавою і довідається, що сталось. Цілий дов-
гий день мучити себе різними припущеннями. Він
тільки знав, щось мусило трапитись серйозне,
коли Клава не може з ним зустрітись в умовле-
ний час... Але що саме?

Пішов блукати по місту. Довго ходив вулицями,
не дивлячись, куди йде. Ледве дочекався вечора
й ще перед восьмою годиною подався в парк, де
вони завжди зустрічалися з Клавою. Довго ще

сидів на "їхній" лавці, придивляючись до жіночих постатей, шукаючи серед них Клаву.

Нарешті, коли вже почало сутеніти, побачив на алеї давно очікувану Клаву. Але чи це справді вона? Ссутулені плечі, похилена голова... Іде якимсь непевним кроком... Вдягнена в пальтечко, на голові хустка, під пахвою клуночок... Чи це Клава? Показується маленькою, як дитина...

Пішов, майже побіг їй назустріч. Коли вона побачила Грицька, піднесла голову, виструнчилась і пішла бадьоріше.

— Що сталося? Чому не вийшла о дванадцятій? Чому в пальті? Що за клуночок? — стурбовано питав Грицько.

— Зараз відповім тобі на останнє запитання. З клуночком тому, що зібралася у далеку, далеку дорогу. — сумно посміхнулася Клава.

— У дорогу! В яку дорогу? Куди? Чому?...

— Іду до тітки в Хабаровськ о другій годині вночі... Чекай, Грицю, все тобі розповім. Дай тільки трохи зібратися з думками. Мені все ще не віриться, що це дійсність. Все думаю, що це тяжке, жахливе марення, — говорила Клава якимсь дерев'яним, байдужим голосом.

Пішли алеями парку. Так Клава сподівалася скоріше заспокоїтися. Грицько приголомшено мовчав. У голову стукали думки: Сон. Хижак хоче заклауати його любу дівчину. Як її врятувати?... Але ж він навіть не знає, що саме трапилось...

Заспокоївшись, Клава почала свою розповідь.

— Коли вчора я зайшла в коридор, там ще було багато дівчат і хлопців, що весело розмовляли, сміялись. Раптом з другого кінця коридору до мене голосно гукнув Микола: "От добре, що ти, Клаво, прийшла! Ти мені дуже потрібна зараз же!"

Я так само голосно запитала:

— Що це за негайна справа серед ночі? Не можеш почекаати до завтра?

— Та бачиш, власне, не мені ти потрібна, а Надії. Ми завтра йдемо до театру і Надія хоче закінчити свою нову суконку. То вона просила, щоб ти прийшла та допомогла їй. Тепер ти переконала, що справа невідкладна?

Студенти, які чули розмову, почали реготати: "От, Микола хотів, що усі знали, що він іде до театру і що Надія шие нову суконку, та й репетує про це на весь гуртожиток".

— Ну, коли Надія хоче мене бачити, то ходімо! — кричу я до Миколи.

Тут він підбіг, ухопив мене під руку і ми вітром вилетіли з будинку. Пару кварталів, поки зустрічалися студенти, Микола торочив мені про театр, про Надійку, про її гарну суконку. А коли вже на вулицях не було нікого, він стишив ходу і тихо мене запитав:

— Клаво, чи в тебе є гроші?

— Та, певно, що є. Отримали ж стипендію, хіба ти не знаєш? Тобі треба грошей? Я можу дати. Скільки тобі треба? — А сама собі дивувалась, що він заговорив про гроші.

— Та, власне, не мені, а тобі вони будуть дуже потрібні... Хто його знає, скільки треба на квиток

до Хабаровська... — промимрив Микола нібито про себе.

Я задерев'яніла. Квиток до Хабаровська?... Чи він збожеволів?

— Так, Клаво! Ти мусиш негайно виїхати якнайдалі. Я згадав, що в тебе є тітка в Хабаровську, то і їдь до неї. Знаю, що це для тебе, як грім з ясного неба, але так треба, моя маленька сестричко! — Ніжно потис мені руку мій вірний "лицар". — Ну, я не дипломат і мушу тобі сказати, без усякої підготовки, одну жахливу річ. Ти її сприйми мужньо, без гістерики... Чуєш, Клаво, візьми себе в руки... Справа в тому, що Воробйов пришиває тобі вбивство Танька...

— Мені? Вбивство? — несамовито вереснула я і стала, як укопана.

— Тихо! — прошипів у саме вухо Микола і стиснувши, немов кліщами мою руку, повів далі. — Чи ти зовсім здуріла, що репетуєш на цілу вулицю про такі речі?! Мовчи, занімі! Я буду говорити, а ти тільки слухай, коли хочеш врятуватися...

І я, справді, заніміла й задерев'яніла. Коли б не сильна Миколина рука, то я впала б на землю.

— Отож, слухай! Вчора було закрите засідання комсомолу, на якому Воробйов порушив справу вбивства Танька. І він прямо сказав, що це діло твоїх рук, він у цьому твердо переконаний. А тому треба передати тебе слідчим органам, щоб добре перевірили... Ти ж знаєш, що то є... Я страшенно обурився, назвав його ідіотом... Більшість наших хлопців мене підтримали, але ти знаєш, що той общипаний горобець має своїх підлипайлів, які йому підтакують. Засідання було надзвичайно бурхливе, ледве не дійшло до бійки. Ми вирішили тебе захищати, як тільки зможемо. Але все таки краще тобі виїхати на якийсь час. Дуже вже лютий на тебе цей рудий кацапчук... А головне, що він сам працює для цієї установи. Ти розумієш, для якої...

Я слухала і не могла зрозуміти, що то йде про мене. Мені здавалося, що мова йшла про якусь сторонню цілком байдужу мені людину.

— Ну, тепер, коли я сказав тобі головне, — продовжував Микола, — будем обговорювати деталі. Коли я нетерпляче чекав на тебе у коридорі, гуторячи про всілякі дурниці з хлопцями, я трохи обдумав плян, як і що тобі робити. Зараз підемо до Надії, там посидимо довгенько. Бідна Надійка буде цілком убита такою жахливою вісткою! Вона ж тебе любить, як рідну сестру. Отож, пізеньенько повернемось до гуртожитка, щоб твої дівчата вже поснули і не дуже розпитували тебе. Добре, що завтра неділя і мало хто залишиться в гуртожитку. В таку гарну погоду всіх потягне десь за місто. А ти постарайся зібрати свої найпотрібніші речі і непомітно вийти. Підеш до станції, а я там тебе чекатиму від 12-ої години. Я довідаюсь, коли йде потяг, яким ти можеш поїхати, скільки треба на квиток грошей. І якщо в нас не вистачить, то я ще десь дістану. Там ми домовимось про дальше... — Говорив і говорив Микола, а я була глуха і німа, бо до моєї свідомости все ще не дійшла ця жахлива дійсність.

— Моя дорога подруга, справді мало не зомліла від такої страшної несподіванки. Потім стала біdkатися, що б мені дати на дорогу, що б спекти, чи купити.

— Не можеш же ти, дитино, їхати без їжі. Дорога ж далека, а ти зовсім сама...

Коли повернулась, гуртожиток уже спав. В моїй кімнаті дівчата теж міцно спали, надихавшись п'яного весняного повітря, і я могла тихенько дещо відкласти, що мала взяти з собою. Як найменше! Впоравшись із цим, лягла й собі, але сон не йшов... У думці прощалася зі своїми товаришками по науці, з кімнатою, в якій я пережила стільки захоплення й радості спочатку, а потім суму та навіть розпачу і з своєю безжурною, зеленою молодістю прощалася... Не думай, Грицю, що це тільки красиві слова, ні... ти сам знаєш, що я тепер не така, як була півроку тому. Я змужніла й постарілася на десять, а може й на двадцять років після цих усіх переживань... З такими безнадійно-сумними думками непомітно задрімала. Прокинулась від шепоту: Не кричи, Віро! Клава прийшла пізно, хай поспить! — Це тиха Маруся спиняла жваву Віру.

— Еге, довго була вона в Надії. Мабуть, гарну суконку пошили... — шепоче Віра.

Мені так кортіло обізватися до цих милих дівчат ласкавим словом, та я стрималась і лежала з закритими очима, вдаючи, що сплю.

— Ну, вже ти готова? Ходімо! На дворі так гарно, що не варто сидіти в кімнаті, — підганяла Віра Марусю.

Незабаром вони тихцем вийшли з кімнати. Зачекавши трохи, я встала і стала зав'язувати у вузлик свої речі. Молила Бога, щоб ніхто не зайшов. Але все пройшло добре. Прислухалася, поки в коридорі зтихло й, перехрестившись, вийшла... Найбільше боялася, що зустріну самого Воробйова... Тіло тепло від цієї думки. Не поспішаючи, пройшла коридор і ось уже й на вулиці... Зразу повернула у відлюдний провулок і пішла до станції

На станції Микола вже чекав мене в умовленому місці. Сказав, що мій потяг ітиме о другій вночі, і що зараз піде дістане грошей, щоб було трохи в запасі, бо ж дорога дуже далека. Силою мене повів у кав'ярню, примусив випити склянку молока, і ми з ним повернулись до міста. Умовилися зустрітися на станції в одинадцятій вночі, щоб захопити квитка. Я й Надія блукали відлюдними вулицями, а Микола пішов діставати грошей. Я боялася ходити, мені здавалося, що мене вже шукають і от-от схоплять і поведуть в НКВД... Боже, як страшно!

— Оце, Грицю, моя епопея за останню добу... Нібито минуло не 24 години, а 24 роки... Правда?

Грицько йшов, як у сні. Ні, то не може бути дійсність, це якесь жахливе марення! Але ж треба якось заспокоїти, потішити застрашене дівча... Чим? Він сам потребує втіхи. Та він же хлопець! Мусить взяти себе в руки.

— Те, що трапилося, жахливе, Клаво... Але ж не таке вже непоправне. Ми ж із тобою молоді, витривалі і з часом зустрінемося знову та й бу-

демо разом, — такими банальними словами пробував Грицько підтримати Клаву.

— Ти справді віриш у це, чи тільки мене хочеш потішити? Мені ж здається, що коли я заїду на край світу, то вже більше ніколи не побачу тебе, ні своєї родини, ні Києва, ні батьківщини взагалі... Там і загину, на чужині!

— Клаво! У 18 років такі безнадійно-чорні думки? Та це ж неможливе. Ти хвалилася своїм оптимізмом, де ж він тепер?

Клава помовчала, а потім тихо і вже спокійніше відказала:

— Правда твоя, Грицю! Я не смію так занепадати. Думаю, що з часом цей мій настрій минеться. Я ще не можу отямитися, заважкий тягар несподівано на мене впав і пригнобив мою душу... Але я витримаю, переживу... Вірно, що ще зустрінемося з тобою! Може, ти приїдеш на Далекий Схід після закінчення інституту? — веселіше вже говорила Клава.

Хоч Грицькове серце розривалося від думки про розлуку з Клавою, він підхопив її бадьорий тон і почав говорити про їхню зустріч у майбутньому.

Йшли тихо, немов у похоронній процесії. Може, ховали свою любов, що мусить зів'язнути, не встигши розквітнути повним цвітом.

На станції, в темному закутку, знайшли Миколу, а Надія "крутилася" біля каси, щоб, як тільки почнуть продавати квитки, вона була першою в черзі. Микола давав Клаві останні поради, виконуючи до кінця роллю її опікуна. Шкода йому було відпускати в невідоме цю молоденьку недосвідчену дівчину. Але хай краще невідоме, аніж те відоме, що її тут чекає. Вона здорова, відважна і дасть собі раду. Переживе там лихоліття і, може, ще повернеться в Україну, до своїх людей.

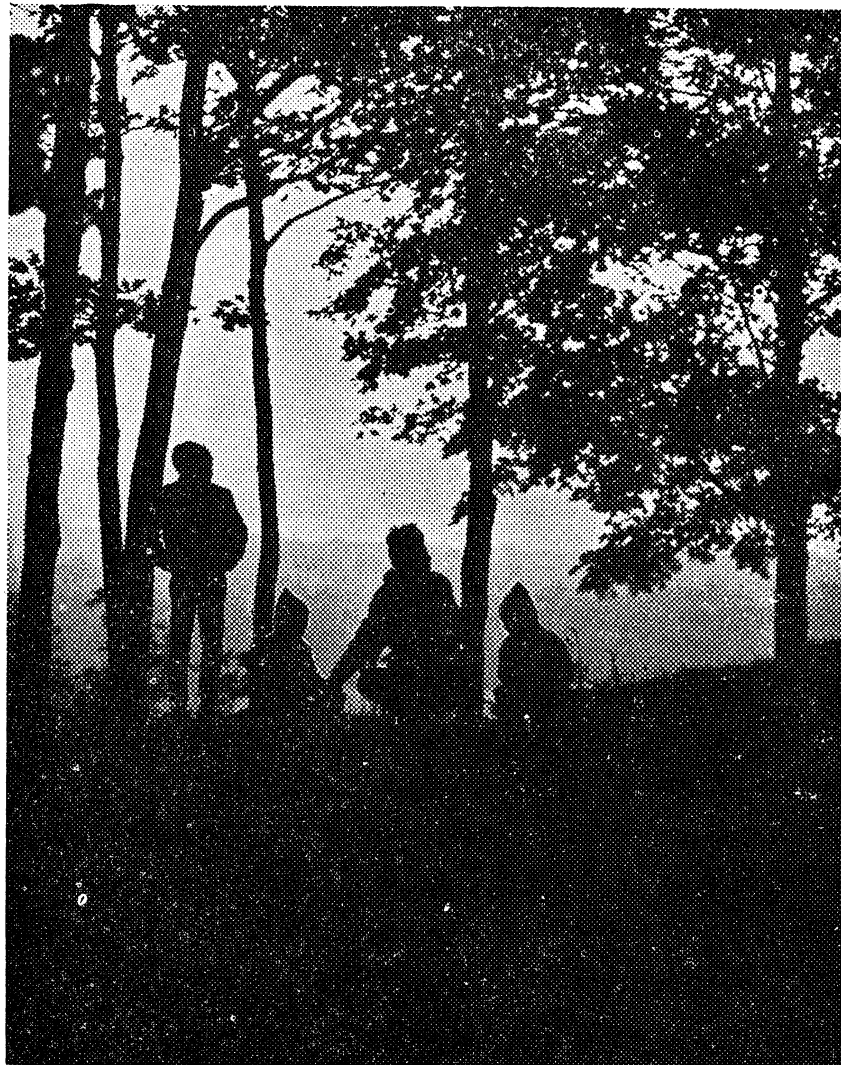
— То ж, Клаво, ти зразу не пиши тут нікому, навіть мамі, — повчав Микола, — я сам буду на другу неділю в селі й скажу твоїм, що тебе несподівано викликали до хворої тітки. Згодом, коли ця завірюха минеться, я дам тобі знати, і тільки тоді напишеш. Зрозуміла, мала? — ніжно заглянув у її сумні очі. — Та не журися! Все це перейде, і ти зможеш знову повернутися до свого рідного Києва... Я тобі ручуся за це!

— Я за себе вже не журюся, Миколо, мій вірний лицарю! Якось там уже переживу цю негоду, а може ще колись й повернусь до вас, в Україну. Мене тепер турбує, щоб тобі не було неприємності через мене. Той же пришепелуватий вождь догадається, що ти мене попередив, і я втекла з його пазурів, та й може тобі напаскудити.

— Хо-хо! За мене не турбуйся, дитино! Я його не боюся. Що він мені зробить? На хвіст соли насипле?... Не думай зовсім про це. Я зумію покищо себе захистити від напасників. Ага, я й забув, що мушу змінити Надію в черзі. — І він поспішно зник у темряві. Може, ще так поспішно, щоб залишити на самоті цих двох, які тільки знайшовши одне одного, мусять уже розлучатися.

Стояли мовчки. Багато треба було сказати, та не знаходили відповідних слів. Грицькові хотілося дивитися в Клавіні очі, щоб в його серці

Канадці...

Щороку приблизно 60 тис. осіб з усіх частин світу стають канадськими горожанами.

Можливо, що ви також прожили в Канаді декілька років і думаєте про прийняття громадянства. Якщо ви в числі тих, які можуть стати канадськими громадянами, Канада радо вас прийме в ряди своїх громадян.

Ви зможете довідатися, чи ви маєте право прийняти канадське громадянство, відвідавши один із нижченаведених судів відділу громадянства Канади. Там вас радо приймуть, дадуть вам відповіді на всі ваші питання та допоможуть вам виповнити вашу анкету.

Якщо ж ви не можете відвідати одну з цих установ, то напишіть в одну з тих, яка знаходиться найближче до вас і вам вишлють всі деталі відносно громадянства.

Courts of Canadian Citizenship:

55 St. Clair Avenue East
TORONTO, Ontario

150 Main Street West
Zone A
HAMILTON, Ontario

National Revenue Building
166 Frederick Street
KITCHENER, Ontario

360 St. Paul Street East
ST. CATHARINES, Ontario

Federal Building
Room 304, 19 Lisgar Street South
SUDBURY, Ontario

Dominion Public Building
5th floor, 457 Richmond Road
LONDON, Ontario

Federal Building, 5th floor
185 Ouellette Avenue
WINDSOR, Ontario

2054 Broad Street
REGINA, Saskatchewan

Sir Alexander MacKenzie Building
9828 — 104th Avenue
EDMONTON, Alberta

Oil Exchange Building
Suite 300, 309 — 7th Avenue S.W.
CALGARY, Alberta

1075 Georgia Street West
VANCOUVER, B. C.

Customs Building
816 Government Street
VICTORIA, B. C.

Centennial Building, 6th floor
Corner Sackville & Granville Sts.
HALIFAX, Nova Scotia

McLean-Spear Building
77 Vaughan Harvey Blvd., Box 828
MONCTON, New Brunswick

Commerce House, Room 1080
1080 Beaver Hall Hill
MONTREAL, Quebec

9th floor, 150 Kent Street
OTTAWA, Ontario

508 Financial Building
230 — 22nd Avenue
SASKATOON, Saskatchewan

Ви також можете звернутися листовно на слідуючу адресу:

**Citizenship Registration Branch
National Building, 130 Slater Street
OTTAWA 4, Ontario**

**GOVERNMENT OF CANADA
GOUVERNEMENT DU CANADA**

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Нова адреса нашої редакції та адміністрації така:

"MOLODA UKRAINA"

Postal Station "M", Box 40, Toronto 21, Ont., Canada

Потяг рушив...

**

Довго не було від Клави вісточки. Хоч Грицько написав кілька листів до неї, та відповіді не було. Заворушилися терпкі думки: "Забула! А казала: пам'ятатиму... Де б така гарна дівчина думала про якогось хлопця, що залишився за тисячі кілометрів, коли навколо неї тих хлопців, хоч греблю гати... Певно, що забула!"

Та ось, похмурого зимового дня, Грицькові подали довгоочікуваного листа зі штемпелем "Хабаровськ". Руки тремтіли, коли відкривав конверта. Що ж то пише його найлюбіша?!

Добривдень, Грицю!

Вибач мені, що я так довго тобі не відписувала! Та й тепер я вагалася, чи писати до тебе. Адже ж, як видно, доля нас розлучила назавжди. Ти маєш щастя жити в своїй рідній країні, між своїми людьми, для яких ти, закінчивши інститут, будеш працювати. Мое ж життя пішло іншими стежками: вирвали мене з корінням з рідного ґрунту і тепер я мушу вrostати в чужий, кам'янистий холодний ґрунт. Та я не занепадаю на дусі, Я ж молода, здорова, і відрощу крила, які мені підрізали. Але коли то буде?! Чи пощастить мені повернутися до свого краю, чи, може, тут доведеться будувати своє життя.

Цього року я, на жаль, не вчуся. Мушу працювати, бо матеріальне становище тітчиної родини сутужне і треба їй допомогти. Ось трохи розглянуся навколо і піду вчитися на вечірній, або заочний курс.

Тобі ж, дорогий мій товаришу, від щирого серця бажаю щастя. Закінчуй інститут, одружуйся і будь щасливий! Та все таки часом згадуй "таке смішне дівча" — Клаву.

Для мене ж наше з тобою товаришування залишиться найщасливішим, найсвітлішим спогадом у житті.

Прощай, Грицю!

Клава.

П. С. Краще не пиши, не треба! Поставмо на всьому крапку...

**

"Не про багатьох можна сказати, як про нього: він зробив у житті свою справу! Щастя в житті було не для нього, — його чекає інше, посмертне щастя — слава..."

(З промови над могилою Т. Шевченка)

якнайдовше залишився її ласкавий погляд. Але що їй скажеш? Що він її любить? Та ж вона відчуває це! Що йому тяжко з нею розлучатися? А їй хіба легко? Їй ще важче... Та все таки нахилився до неї й тихо покликав:

— Клаво! —

Піднесла на нього очі, тепер темні й глибокі, в них море невиплаканих сліз.

— Що, Грицю? — посміхнулася.

— Клаво, якби ти знала, як мені крається серце від розлуки з тобою... Ти ж для мене найдорожча, найближча, найлюбіша!... Але я хочу вірити, що ми ще зустрінемося з тобою і будемо разом. Ти віриш у це?

— Вірю, Грицю! Хочу вірити...

Знову замовкли, не знаючи, про що говорити. Та тут підійшла Надійка і сказала, що Микола вже стоїть у черзі третім і квитка, безперечно отримає.

Дивилась Надійка на свою молоденьку товаришку і серце її кров'ю обливалося. Таке молоде, недосвідчене, мусить їхати само на край світу, чужий Далекий Схід.

Клава, немов відгадавши її думки, промовила:

— Ти за мене, Надієчко, не журись! Я ж уже не маленька... Яюсь дам собі раду. Та й тітка в мене добра, буду в її родині, як своя. А спогади про вас усіх, про вашу любов і увагу до мене будуть гріти мене й в холодному Хабаровську. Подумати тільки, якби не Микола, що б зі мною могло трапитись? — І Клава аж здригнулася від думки про НКВД.

Незабаром Микола приніс квитка. Дав його Надійці і наказав:

— Ти, Надіє, йди через вихід на платформу, Грицько піде з тобою, а Клаву я поведу "вантажницькими" стежками, які я добре вивчив, працюючи тут вантажником. На пероні зустрінемося біля водокачки, там і чекатимемо потяга.

Клава тремтіла від страху, що когось зустріне, хтось її впізнає, вгадає, що вона хоче втекти, і заявить про це в НКВД. Та все пройшло добре. "Вантажницькі" стежки вивели Клаву з Миколою на перон, де в умовленому місці на них чекали Грицько з Надією. Підійшов потяг... Кілька прощальних слів, і Надія з плачем притисла до грудей свою дорогу подругу... Микола теж пригнінув міцно Клаву зі словами:

— Не журись, сестричко, переживемо...

Клава разом з натовпом поволі наближалася до свого вагона. Грицько йшов за нею. Не поспішали... Хотіли побути разом ще хоч пару хвилин. Та ось уже другий дзвінок. Стали біля дверей у вагон.

— Не забудеш мене, Клаво? — заглянув в її очі.

— Пам'ятатиму, Грицю!

Хотіла ще щось сказати та тут провідник наказав усім всідати до вагонів. Грицько міцно схопив Клаву в свої обійми... "Не відпускати її ніколи від себе!" — майнула думка... Та тут уларив третій дзвінок. Клава вирвалася й скоро побігла по східцях вагона, махнувши рукою до Надії та Миколи. Ще раз глянула в Грицькові очі і зникла за дверима вагона.

Ганна ЧЕРІНЬ

НЕБО

Небо блідо-блакитне, зеленкувате,
Простори байдужо-ясні...
Довго дивлюся... Ні, не вгадати,
Тепле воно, чи ні...
Скільки треба довкола

марно блукати!
А в серці моїм солов'ї...
Небо блідо-блакитне, зеленкувате,
Таке,
як очі твої.

1963

НЕМОВ ДВА ЛЕБЕДІ В ОЗЕРІ

Весна в саду — й весна у серці..
Заквітли проліски в лісах.
Немов два лебеді в озерці,
Дві білі хмарки в небесах.

Радіє вітер в бурнім вирі,
Радіє все, що на землі.
Покинувши заморський вирій,
Летять додому журавлі.

І дівчина біля криниці
Співає радісна така ж.
І дві смішні, крикливі птиці
Цей домальовують пейзаж.

Слова, думки, душа і серце
З'єдналися в одних піснях.
Немов два лебеді в озерці,
Дві білі хмарки в небесах.

1960

*
* *
*

День стояв веселий і погожий,
Більше на весну, ніж на осінь схожий,—
День такий, що тільки Бога славить,
Й недруга свого любити навіть...

Шкода, що приходить у вагоні
День просидіти, немов в полоні...
Виглядаю у вікно, як в'язень,
Поглядом нових шукаю вражень...

Глянула в вікно — й очам не вірю:
Бачу я траву похмуро-сіру,
Квіти, мов помиями обліті,
Плямами рудими хмари вкриті...

Так надворі непривітно, мрячно,
Що мені одразу стало лячно.

Роздивилась — таж надворі чисто,
Тільки шиби бруд укрив плямисто...

Може стільки бруду в цілм світі
Через те, що вікна не помиті?!

БЕЗ АДРЕСИ

Коли мине палке нестерпне літо,
Отрутою медовою налите,
Коли з дерев злетять листки останні
І сніг впаде на спогади туманні,
Я напишу без дати без адреси
Листа тобі — й пошлю кудись до преси.

Мов джерело, що б'є без мір і стриму,
Вдячну любов у ритм і вірну риму,
Щоб відтворила ця маленька повість
Вологість уст і погляду шовковість,
Світанки в горах, вечори в долині,
І ділені думки, здавалось, неділімі.

І хоч призначу вірш для тебе лиш
Хай всім на світі зробиться тепліш...
Хай буде у словах така солодка сила.
Щоб ти сказав:

"Я ще кохаю, мила".

1969

ВНОЧІ

Вітер дише, квітами колише,
Мов до танцю крешуть цвіркуни,
Густо-синє небо все темніше —
Тільки очі сяють з глибини...

Зорями заткана чорна сукня —
Ніч-красуня, відпочинь і ти!
Думко, що буваєш всемогутня,
Дай мені спожити самоти!

Зупини вітрець; нехай не дише.
Хай замовкне пісня цвіркуна...
Хай мені налле північна тиша
Повну чарку чорного вина.

*
* *

В мене мрії веселі й прості,
І бажання мої — нехитрі:
Простелити на ганку постіль
З простирадлом, що пахне вітром.

Та ще юні вербові брості
Хай мене привітають зранку...
Простеліть мені постіль на ганку!

Може стане Вітчизна ближче —
Я ж так прагну когось зустріти...
І нехай це лиш мрія — навіщо
Серце сумнівом знов ятрити?!

Сходить ранок, рососою вкритий,
А верба ще спить на світанку,
Прихилившись до мого ганку...

1947

(З нової збірки "Травневі мрії")

В. ЧАПЛЕНКО

УВОДИНИ ДО ІСТОРІЇ СХІДНЬОСЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

Торік у Нью-Йорку вийшла нова праця проф. П. Ковалева "Вступ до історії східнослов'янських мов". Це книжка на 160 сторінок великого формату, і її автор написав як підручник, призначений "головним чином, для студентів-філологів до курсу з історії східнослов'янських мов", як це він зазначив у "Передмові". Проте "вона може служити й довідником для тих учених, які не стали ще на міцні методологічні позиції, перебуваючи під впливом різних вигаданих, не підпертих історичними фактами теорій", як сказано там же.

Треба згодитися з авторовою думкою, що в нас досі не було такого підручника, бо давніші уживані підручники з цієї галузі російських учених О. Шахматова та М. Дурново вже перестаріли, та й писали вони переважно про російську мову. Книжка проф. П. Ковалева поділена на шість великих розділів, що в них охоплено всі основні питання з історії східнослов'янських мов — української, білоруської й російської. Це такі питання, як от про антив, що їх автор вважає предками південнозахідної галузі східних слов'ян, тобто українців. Питання про Русь він теж пов'язує з українцями, оскільки ця назва історично відносилася спочатку до Київської Русі і тільки пізніше поширилась як політичний термін на всю імперію. Сконстатувавши і підтвердивши цитатами з літописів те, що й назва "Україна" була здавна на території України, він, проте, не згоджується з митрополитом Іларіоном, який вважає, що М. Грушевський неслухно назвав свою велику історію України потвіною назвою — "Історією України-Руси". У питанні про розселення слов'янських племен проф. П. Ковалів поєднався цілком слушно до тих істориків, які заперечували так звану "теорію" Поголіна-Соболевського, згідно з якою на території Київської Русі нібито спочатку жили предки "великоросів", а предки українців прийшли пізніше з Підкарпаття. — тим часом як українці на цих землях були з самого початку. Далі він переконливо полемізує з сучасними "радянськими" мовознавцями, які офіційно (там же все офіційне) висунули "теорію" єдиної руської мови для часів Київської Русі і з неї виводять походження пізніших трьох східнослов'янських мов, датуючи початок їх XIV ст. а в деяких із них цей початок "спущено" аж до XVI ст. (Між іншим цього останнього погляду додержується Ю. Шевельов, емігрант, що висловив цю думку в своїй доповіді, виголошеній недавно в УРАН). На заперечення цієї хибної думки проф. П. Ковалів наводить слова М. Чубатого з його праці "Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй", що мовляв, "його (українського народу — В. Ч.) етнічний підклад існував... уже в сьомім сторіччі". Згадує він і погляди інших українських учених — А. Кримського, С. Смоль-Стоцького. — які відсували початки української мови в давніші часи. Річ ясна, що коли мова йде про походження

українського народу й української мови, то з цим в'яжеться й питання про походження інших східнослов'янських народів та мов — білоруського та російського, і походження кожного з них потребує окремого з'ясування. Щодо російського народу, то, в істориків є погляд, що він з цих трьох народів виник найпізніше, утворившись із суміші слов'янських колонізаторів та тубільних фінських народностей. Згадав проф. П. Ковалів і мою теорію про виникнення слов'янських племен та народів на адигейському субстраті (підкладі) на тих землях, де вони історично появились.

Автор докладно розглянув питання про літературну мову східних слов'ян. Як відомо, цією мовою була в Київській Русі староболгарська мова, засвоєна разом із християнством, і вона правила за засіб письмових зв'язків на всьому просторі Київської держави. Але проф. П. Ковалів згадує й гіпотезу Обнорського про те, що тоді нібито було дві літературні мови — ділова мова і мова церковного вжитку. Проте в цьому питанні проф. Ковалів став на позицію обережного підходу: "Треба, однак, вважати, що ще недавно був поширений погляд, що й для цих творів (ділових текстів — В. Ч.) треба прийняти як основу старослов'янську мову" (стор. 74).

У фонетично-граматичній частині книжки проф. П. Ковалів дав огляд і характеристику фонетичних та граматичних явищ східнослов'янських мов. Крім того (і це треба вважати особливим плюсом його праці), він подав і значний матеріал з лексичного складу староруської літературної мови — запозичення з різних інших мов, уживані в ній. У старих курсах цього типу лексики звичайно не розглядали.

Цінність цієї праці проф. П. Ковалева в тому, що він підбив підсумки дотеперішніх дослідів у цій царині з позиції об'єктивної української історичної мовознавчої науки. Він рясно цитує відповідні праці з покликанням на видання, а в примітках подає анотації до джерел і праць. Крім того, в його праці є й окрема "Бібліографія", список праць російських, українських, польських та інших дослідників, з яких (праць) студенти можуть зачерпувати додаткові інформації.

Є також "показник імен" — прізвищ згаданих у тексті авторів.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У ч. 187 "М. У.", у статті "Україністика в Чикагському університеті" сталася помилка в останньому реченні на стор. 17, яке насправді треба читати так: А промовлятиме там сам д-р Станкевич, тепер людина наших переконань, на тему "Потреби української мови в Чикагському університеті".

Шановного д-ра Станкевича та читачів ласкаво просимо пробачити цей прикрий недогляд.

**13-ТА КОНФЕРЕНЦІЯ
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ОДУМ-У**

та

**ВСЕКАНАДІЙСЬКИЙ З'ІЗД
ТОВАРИСТВА ОДУМІВСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ**

відбудуться

9–10–11 квітня 1971 року (латинський Великдень)

В ДОМІВЦІ ТОРОНТСЬКОЇ ФІЛІЇ ОДУМ-У

при 404 Батерст вул., Торонто

П'ЯТНИЦЯ, 9-го квітня, о 2-ій год. пообіді —

ВСЕКАНАДІЙСЬКИЙ З'ІЗД ТОП-У.

СУБОТА, 10-го квітня, о год. 10-ій ранку —

КОНФЕРЕНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ОДУМ-У та ТОП.

О 8-ій годині вечора —

**ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ
та З'ІЗДУ ТОП І ЇХ ПРИЯТЕЛІВ.**

НЕДІЛЯ, 11-го квітня — ЗАКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

**ДОРОГЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО!
ЛАСКАВО ПРОСИМО ВСІХ НА ТРАДИЦІЙНИЙ**

ПОЛТАВСЬКИЙ ВЕЧІР

ПРИСВЯЧЕНИЙ АНСАМБЛЮ БАНДУРИСТІВ ІМ. ГН. ХОТКЕВИЧА,

який відбудеться

у суботу, 8-го травня 1971 року, о годині 7-ій вечора

В УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ, 85 ВУЛ. КРІСТІ — ТОРОНТО

В цікавій програмі бере участь одумівська молодь: Хор "Молода Україна", ансамбль бандуристів ім. Гн. Хоткевича, керівник В. Родак і танцювальна група "Веснянка", кер. М. Балдецький, та ін. виступи.

На вечорі гратиме добірна оркестра АНДРІЯ КОННА.

Для вас буде приготований багатий і смачний буфет з українськими традиційними стравами: полтавські галушки, пироги і вареники та холодні і гарячі напитки.

Вас обслуговуватимуть дівчата в народніх строях.

ВСІХ СЕРДЕЧНО ВІТАТИМЕМО.

КОМІТЕТ ПОЛТАВСЬКОГО ВЕЧОРА

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

НОВОВИБРАНА УПРАВА ФІЛІЇ ОДУМ-У ЧІКАГО

Зліва направо, 1-ий ряд: Андрій Скиба, Ліда і Світлана Тарасенко, Євгенія Петренко, Олена Сербу та Олексій Пошиваник.

2-ий ряд: Іван Іващенко, Петро Бойко, Василь Коновал, Ліда Косогор, Василь Ковальчук, Людмила Юрків, Олег Масловський, Василь Вестеровський та Олексій Коновал.

НОВА УПРАВА ОДУМ-У В ЧІКАГО

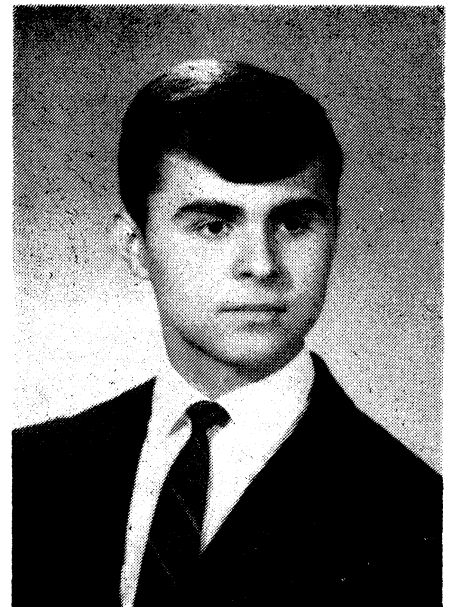
В неділю 7 лютого 1971 р. відбулися річні збори філії ОДУМ-у Чікаго. Після звітів уступаючої управи та контрольної комісії уділення абсолюторії було одностайне.

До нової управи вибраний Віктор Войтихів на другу каденцію. Члени управи такі: Олена Сербу — секретар, Василь Вестеровський — фінансовий реф., Василь Коновал — орг. реф. та заступник голови, Світлана Тарасенко — заступник організаційного, Ліда Тарасенко — реф. юнацтва, Євгенія Петренко — культ-освітній реф., Олег Масловський — спортовий реф., Андрій Скиба — господарський реф., Олексій Пошиваник — реф. преси, Петро Бойко — член управи. Члени Головної Управи ОДУМ-у в Чікаго автоматично стають членами управи філії, ними є: Іван Іващенко та Олексій Коновал. До контрольної комісії увійшли — Василь Ковальчук — голова, Ліда

Косогор та Людмила Юрків — члени.

Приємно зазначити, що майже усі члени управи є студентами університетів та вищих шкіл або вже закінчили університет. Дехто з них навіть після одержання диплома далі продовжує науку.

Варто також згадати, що молодше покоління щораз більше виявляє ініціативи і зацікавлення в організації та проводі. На жаль, деякі молодики домагаються завчасного відокремлення від старшого проводу та громадянства забуваючи, що кожна організація служить і залежить від українського громадянства від його моральної і фінансової підтримки. І коли та чи інша організація відійде від своєї цілі, для якої була створена і схвалена даною українською громадою, така організація позбудеться підтримки, яку мала, і піде у занепад. Треба надіятися, що наші одумівські "революційні — ідеалісти" в скорім часі побачуть користь і вагу старшої громади — своїх батьків і не закидати-

Віктор Войтихів
голова філії ОДУМ-у Чікаго

муть їм їхні помилки, а навпаки скористають з гіркого досвіду і самі стануть кращими. І тоді належно оцінять своїх батьків, і старших за їхню працю в українській громаді, і за те, що батьки їх виховали кращими, ніж самі були, дали їм більше, ніж самі мали.

Новій Управі, друзі і, напевно, ціла громада складають побажання найкращих успіхів та витривалості у їхній науці та цінній праці в організації молоді.

О. П.

КОНЦЕРТ ХОРУ "ТОРЛИЦЯ"

В неділю 17-го січня 1971 року в залі української Православної Церкви Св. Тройці — Ірвінгтон, Н. Дж., відбувся Різдвяний концерт хору "Торлиця", який патронувало товариство прихильників УНР м. Ньюарк-Ірвінгтон, Н. Дж.

Концерт був підготовлений силами активних і працьовитих жінок з двох українських православних парафій: парафії церкви Святого Вознесіння, Мейплвуд та парафії Святої Тройці — Ірвінгтон, Н. Дж., і дівчат одумівок.

Коротеньку інформацію про концерт подав адміністратор хору п. К. Степовий.

Жіночий хор "Торлиця" розпочав концерт співом "На Рожде-

Співочий квартет. Зліва направо: акомпаніаторка В. Приходько, Оля Степова, Наталка Пташинська, Таня Самчук, Галя Слинько.

Скрипаль В. Степовий, акомпаніаторка В. Приходько

ство Христове" — муз. Гайворонського, під диригуванням хормайстра п. Василя О. Пташинського та акомпаньямент п-ни В. Приходько.

Цього року хор "Горлиця" виступив з концертом колядок та щедрівок, зокрема: "На Йорданській річці", "Що то за предиво", "В полі, полі плужок оре" — муз. К. Стеценка, "Коло двора" — муз. Ступницького, "Ходив по ходив" — муз. Гайворонського-Оранського, "А чи це той двір?", К. Стеценка та "Слава зимі" — хор з опери "Зима і весна" — муз. М. Лисенка. Під гучні оплески присутніх, які майже вщерть заповнили залю закінчено перший розділ програми.

В 2-му розділі програми виступали виключно члени ОДУМ-у:

В. Степовий при акомпаньяменті п-ни В. Приходько заграє на скрипці "Думку" — муз. Гайворонського та "Мадрігале" — муз. А. Сімонетті. Квартет одумівок — Т. Самчук, Н. Пташинська, Г. Слинько та О. Степова при акомпаньяменті одумівки В. Приходько гарно проспівав пісні: "Зацвіла в долині..." — муз. Филипенка та "Взимку" — муз. М. Фоменка. Віртуоз П. Каневський, який в 1970 році взяв першенство грою на акордіоні між 14-тилітніми однолітками стейту Нью Джерзі, на цей раз заграє з великим успіхом "Концерт в Джімайнер" — Мендельсона та "Албанія" — Пієтр Дієро, а Ганя Гаврюшенко з успіхом виконала танок "Ластівка".

В 3-му відділі програми хор

Ганя Гаврюшенко

П. Каневський

"Торлиця" проспівав ряд народних пісень, а саме: "Ялинка" — муз. М. Фоменка, "Така її доля" — муз. Гайворонського, "Мрії" — муз. М. Фоменка, "На що мені чорні брови" — муз. Гайворонського, "Рідні Карпати" — муз. Буєвського, "Ой, гори, ой світи" — хор русалок з опери "На русальчин Великдень" — муз. Леонтовича, обр. В. Пташинського та на закінчення побажання "І в вас і в нас, щоб було гаразд". Перед початком цієї пісні представники товариства прихильників УНР п-і Галина Бистрицька та п. Іван Каневський вручили хоріві "Торлиця" через диригента п. В. Пташинського пучок червоних гвоздик, що роздав квіти всім хористкам, які слівом "І в вас і в нас" закінчили цей милий і гарний концерт.

Поминаючи труднощі, які не раз повставали перед хором, як брак приміщення для проби тощо, хор "Торлиця" своє завдання виконав з повним успіхом, про що свідчать гучні оплески та прихильні відгуки присутніх, а тому йому належить відповідне признание і подяка.

К. Степовий

НОВА УПРАВА ФІЛІЇ ОДУМ-У

У неділю 20 грудня 1970 року відбулися збори філії ОДУМ-у в Торонто, на яких вибрано нову управу філії на 1970-1971 рік.

Відкрив збори Вадим Корженівський. Вибрано президія зборів: голова — Віктор Духнай, секретар — Надя Цибенко. Вадим Корженівський звітував за свою працю минулого року. Інші референти познайомили присутніх із станом праці в Торонті. Потім відбулися дискусія, обговорення праці останнього року та вибори нової управи.

Вибрана управа філії на 1970-1971 рік: голова — Наталка Сандул, заступник голови — Леонід Янжула, секретар — Наталка Байрачна, референт фінансів — Олександра Микитенко, референт спорту — Анатолій Терентів, культурно-освітні референти — Рая Шишко, Валентина Духнай, і Контрольна Комісія — Леонід Сотник, Василь Корженівський та Анна Черняк.

Н. Б.

ЯЛИНКА ЮНОГО ОДУМ-У

Вже на протязі кількох років філія ОДУМ-у Філядельфії влаштовує ялинку для юних одумівців. І цього року гарно влаштували це свято виховники, старші одумівки (переважно члени управи філії) та батьки разом з юними одумівцями.

Одумівську ялинку розпочато вечірньою молитвою, яку відправив отець М. Борисенко. Після вечірні всі зайшли до нижньої залі в будинку теперішньої школи українознавства і релігії при 69-ій вулиці.

Тут усіх чекала чудова ялинка, а також смачні страви, які приготували виховники Луїза Граур і Лариса Корсун з допомогою реф. юнацтва П. Ткачука. Після частування Віктор Корсунь разом з П. Ткачуком розпочали різні гри та забави. Приємно було спостерігати, як гарно й організовано діти бавились. Їхні веселі личка світилися задоволенням, а очі часто зупинялися на ялинці, а ще частіш під ялинкою, де лежали дарунки.

Побавившись, всі стали навколо ялинки і В. Корсунь повідомив, що діти, які зробили найкращі прикраси, якими прикрашена ялинка, будуть нагороджені. Щасливцями виявились Г. Гурська — першою нагородою, та другою — Христя Квітка і Олександр Граур.

Всі присутні діти дістали подарунки і веселий гамір заповнив залю. Виховники запропонували всім спільно заколадувати коло ялинки. Спочатку колядувала молодь, а пізніше до неї приєднались всі присутні.

Приємно побувати на святі дітей. Шкода лише, що не всі батьки були з своїми дітьми. Нам би побільше імпрез для дітей — вони гуртують і привчають дітей до організаційного життя. Думамо, що виховники про такі частіші імпрези подбають. Іменем батьків складаю щиру подяку всім тим, що сприяли до організації й переведення гарної імпрези.

Присутня

СРІВНИЙ ЮВІЛЕЙ

13-го лютого ц.р. в м. Кіченері, Онт., в господі п-ва Юхторович зібрались друзі й ближчі рідня п-ва Петра і Анни Вітруків, щоб відзначити двадцятип'ятиліття їхнього подружнього життя.

Панство Вітруки відомі в Кіченері своєю активною працею на громадсько-церковній ниві.

На другий день, на поправинах, за ініціативою ювілятів організовано збірку на пресовий фонд "Молодої України", жертвували: П. Вітрук, М. Козак, Р. Юхторович, К. Губченко, В. Корженівський — по 2 дол., Е. Тарасюк, С. Мороз, М. Скоморовський, Й. Ткачук, А. Вітрук, Я. Літвінчук — по 1 дол.

Усім жертводавцям щире сласибі, а ювілятам зичимо багато літ щасливого, радісного і в повному здоров'ю життя!

З ПОПРАВИН НА ПРЕСУ

В неділю 24 січня 1971 р., в домі п-ва Григорія й Ніни Сніг в Лондоні, Онт., відбулися традиційні повесільні поправини, по одружинні в суботу 23 січня б.р. у місцевій Українській Православній Церкві — їхньої дочки Раїси з Дж. Милгрон.

Поправини — це невід'ємна частина весілля. В атмосфері весільного обряду — рідня й приятелі докінчували цю важливу родинну подію, тимбільше, що це було весілля останньої з 5-ох дітей господарів дому. П-ву Гр. і Н. Сніг, членам вищезгаданої церкви, до приходу сюди довелося перебороти чимало труднощів по дорогах скитальщини через Європу і Полудн. Америку, аж поки спрямували всіх дітей на власну дорогу життя. В дружній гутірці й споминах минувшини земляків і друзів поправини закінчились збіркою на рідну пресу, з якої \$7.00 приділено на "Молоду Україну".

Жертводавцям щира подяка, молодятам "многих літ", а п-ву Гр. і Н. Сніг бажаємо потіхи з подружених дітей, та зростаючих числом внуків.

Гість

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

"МОЛОДУ УКРАЇНУ!"

Валентина і Микола Сідельник

МОЛОДА ПАРА

В неділю 11 жовтня 1970 р. в Чикаго відбулося весілля Валі Пошиваник та Миколи Сідельник. Вінчання відправи от. В. Чугай, настоятель української православної церкви Св. Софії.

В залі весільного прийняття батьки вітали молоду пару хлібом і сіллю. Під час вечері привітали Валю і Миколу представники СУМ-А та голова філії ОДУМ-у в Чикаго Віктор Войтих, який вручив молодим квіти від філії.

Валя і Микола — обоє повоєнні діти — там, де наші люди селилися під час і після війни, там і родилися їхні діти. Микола родився в Німеччині, виростав у Бразилії, там він втратив батька і від того часу мати і старші брати були йому за батька. В 1957 р. з віднею приїхав він до Чикаго, США, і вступив до СУМ-у, де довгі роки був активним спортсменом. Валя родилася у Франції, десятирічною переїхала з родичами до Чикаго, де вступила до ОДУМ-у, виростала і була активним членом та не раз членом управи і виховником Юн. ОДУМ-у. Вона брала участь у співочих гуртках, танцювальній групі, та струнній оркестрі ОД-

УМ-у. Нині Валя і Микола й далі співають у хорі ансамблю бандуристів ОДУМ-у.

Кажуть, що Валя "дуже цікавилася" європейським футболі і кілька років тому "бігаючи" очима за м'ячем, зіткнулася з футболістом Миколою Сідельником — сьогодні вона пані Сідельник. Восени Валя кінчає історичний факультет університету, а Микола є на третьому році комерційного малярства в Іллінойському університеті.

Приємно було побачити між боярами та дружинами молодих і взагалі між гостями одумівців, пластунів і сумівців — партійних і позапартійних — православних і католиків, новокалендарників, старокалендарників і... усяких людей.

Ми певні, що Микола та Валя і далі будуть активними членами нашої громади.

Бажаємо молодій парі, щастя здоров'я і багато безжурних і милих років життя. А батькам, які виховали таких гарних дітей, — щоб не нудьгували — кожної п'ятниці, суботи і неділі повну хату енергійних онуків.

На прийнятті, гості склали на пресовий фонд журналу "Моло-

да Україна" та газети "Українські Вісті" в Німеччині 116.00 доларів. Збірку провів Василь Косогор і Федір Ревенко (список жертвodawців с в ч. 184).

Ол. Нудник

— КУДИ НАМ ІТИ?

— ІДІТЬ ДОДОМУ!

Филип Гилліам, суддя суду підлітків-правопорушників у м. Денвер, Колорадо, видав заклик до підлітків такого змісту:

"Часто чуємо жалібні скарги підлітків: "Що нам робити? Куди нам іти?"

Відповідь: **Ідіть додому!**

Почепіть на вікна сітки, помалюйте рами, позгрибайте листя, догляньте травник, заметіть хідник, помийте авто, натріть підлогу, навчіться варити їжу, мити посуд, збудуйте човна, знайдіть собі працю.

Поможіть священикові, Червоному Хрестові, Армії Спасіння. Відвідайте хворих, сприяйте немічним, виконуйте шкільні завдання. Як упораєтесь з цим і ще не дуже втомлені — читайте книжку.

Ваші батьки не зобов'язані розважати вас. Ваша громада також не зобов'язана будувати вам відпочинкові оселі. І світ не зобов'язаний давати вам на прожиття. **Ви зобов'язані** дати щось світові: дати ваш час, енергію і здібності — для того, щоб ніхто не був покривджений, ні вбогим, ні хворим, ані осамітненим.

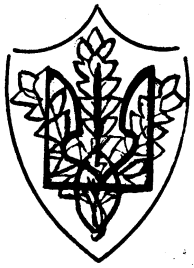
Іншими словами: **Будьте мужні!** Облиште плаксиве дитинство і уявний світ, випроstaatе спину і почніть діяти, як дорослі — чоловік і жінка.

Чим ви є — Бог вам дав. Чим ви будете — віддайте Богові. Країна потребує вашої допомоги для самозбереження. Ви конче потрібні. Вже досить вам тупцювати довкола і чекати, що хтось щось зробить вам колись. Бо "колись" — це тепер, а "хтось" — це ви. Або ви будете досконалими, або ми всі загинемо.

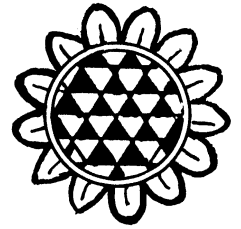
"Укр. Правосл. Слово"

ч. 1, 1971

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

ВМЕР БАТЬКО НАШ...

Сто десять років тому помер великий український поет Тарас Шевченко, борець за правду і волю свого народу, який так гаряче любив Україну і так чудово оспівав її в своїх творах.

Прожив він лише сорок сім років. Із них двадцять чотири він був кріпаком, десять — в неволі, на засланні, п'ять — учився, вісім років був під наглядом російської царської поліції. Таке було його життя.

В'язниці, заслання і страшна солдатчина підкосили його здоров'я і 10 березня 1861 року він помер. Спочатку його поховали в Петербурзі, де він жив, бо йому було заборонено жити в Україні, а потім, після довгих клопотань, перевезли на Україну, як він заповів:

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій.

До Москви тіло великого сина України везли залізницею, а далі до Києва — кіньми на возі. Цинкова труна, покладена в дерев'яну була дуже важка. За Києвом померлого поета вишли зустрічати родичі, друзі та дуже багато людей. Студенти Київського університету випрягли коней і самі повезли воза з труною, а далі родичі і друзі понесли її на руках. Пронесли її, вкриту червоною китайкою за старим козацьким звичаєм, понад рідним Дніпром на Поділ, київськими вулицями, запруженими сумними людьми.

З Києва Дніпром повезли тіло великого співця України пароплавом до Канева. Там хлопці і дівчата несли до церкви труну на руках дорогою, устеленою квітами та зеленими гілками.

Після панахиди поставили труну на воза, увітчаного вінками, квітами та зеленими галузками, і молодь повезла її до місця поховання. А слідом ішли тисячі зажурених, заплаканих людей. Бо ховали вони свого співця, батька і оборонця. Цілу дорогу студентські хори співали жалібні українські пісні, проща-

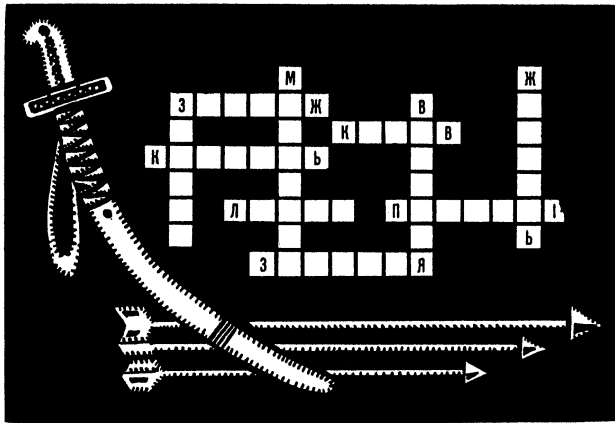
В. Стефаник на могилі Т. Шевченка
Худ. І. Кисіль

лися з тим, хто відважився стати проти російського поневолення, захищаючи своїх братів, і хто вогненим словом пробудив і покликав їх до боротьби за волю.

Поховали Шевченка на горі, де він, перебуваючи в Україні, планував поставити собі хату.

Мовчки, з великою тугою у серці насипали люди високу могилу своєму улюбленому співцеві і поставили на ній великий хрест. Пізніше замість хреста поставили там пам'ятник великому Кобзареві.

Багато років минуло з того часу, коли спинилося його серце, сповнене любови до свого народу, але його думки, слова, пісні і досі живуть і ведуть нас до боротьби за краще майбутнє нашого народу. До голосу його прислухаються й інші народи, він лунає по цілому світі і слава його сяятиме поки світ сонця.

СВІДКИ СЛАВЕТНИХ ПЕРЕМОГ (Кросфورد)

Спробуйте відгадати, які міста тут зашифровані. Довідайтесь, як вони пов'язані з визвольною боротьбою українського народу проти польського панування в 1648-1654 р.

Розкажіть про це на заняттях вашого гуртка.

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ МУЗИКУ?

1. Які опери Микола Лисенко написав на сюжети творів Івана Котляревського? 2. Назвіть оригінальні, не зв'язані безпосередньо з народною музикою, хорові твори М. Леонтовича. 3. Пригадайте назви вокально-хорових і оркестрових номерів, з яких складається музика П. Ніщинського "Вечорниці". 4. Як називається інструментальна п'єса, яку виконує оркестра перед початком великого музично-драматичного твору? 5. Яку назву має нотний знак, що ним позначають зупинку, перерву в звучанні? 6. Який ударний музичний інструмент має назву геометричної фігури? 7. Назвіть декілька найбільш відомих українських історичних дум.

ЗАГАДКИ:

1. Що воно за штука, що день і ніч стука? 2. П'ять братів родились разом, а всі не рівні. 3. Хто вранці ходить на чотирьох ногах, удень на двох, а ввечері на трьох? 4. Що на літо вмирає, а на зиму оживає? 5. Хто перший заходить до хати?

Розв'язку кросфорда та відповіді на питання з музики і загадки, читайте в наступному числі.

ГРА-ЗМАГАННЯ

Двоє стають навпроти один одного, кожен відставляє ліву ногу назад, а ступню правої ноги ставить зовнішнім боком впритул до ступні другого. Міцно взявши супротивника за праву руку, кожен намагається перетягнути його до себе так, щоб той відірвав від землі ліву ногу. Хто зійшов з місця, програє.

ВИШТОВХНИ З КОЛА

На землі малюють коло 4-6 ярдів в діаметрі. В центрі кола стають двоє гравців, кожний з них намагається виштовхнути іншого за коло. Той, хто залишився у колі — переможець.

ПРИКАЗКИ

Хто людей питає, той розум має.

За гроші не купиш ні батька, ні матері, ні родини.

Чуже лихо за ласощі, а своє за хрін.

Від малих дітей болить голова, а від великих — серце.

Набралися діди біди, поки набули, а внуки — муки, поки збули.

ГАВА

Кіт облизується ласо:

Гава в дзьобі трима м'ясо.

Ось поклала біля себе,

А коту того і треба.

Подивилась гава вбік —

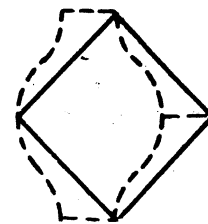
Кіт за м'ясо та й утік.

А малятам смішно стало:

Гава гаву упіймала!

Розв'язка головоломок і відповіді на питання з музики в ч. 187.

Головоломки першої:

другої: 1971; третьої: написати ко́му; буде 2,3.

Відповіді з музики: 1. Кантата — це музичний твір урочистого або лірично-епічного характеру для солістів-співаків, хору й оркестри. Кантата своєю будовою нагадує ораторію, але відрізняється від неї меншими розмірами та однорідністю змісту і менш розгалуженим сюжетом. 2. Лібретто. 3. Контрабас. 4. Іван Карась. 5. "Енеїда", "Наталка Полтавка". 6. В "Прощальній симфонії". 7. 12 років.

В УКРАЇНІ

КИЇВ ІСНУВАВ У 5 СТОЛІТТІ

Наукові розкопки й дослідження, що тепер провадяться в столиці України, виявляють, що Київ у 5-4 століттях мав чимало ремісників і торгівців, а "на середину першого тисячоліття нашої ери Київ уже був великим містом". Наукові доповіді на цю тему були виголошені кількома науковцями в Будинку літераторів, де відбувся вечір на тему "Пам'ятки найдавніших слов'ян у Києві", про який інформувала "Літературна Україна" з 1-го грудня. В советській пресі не дозволено називати українців у княжих часах — українцями, звідси й походять "найдавніші слов'яни" в назві київської доповіді.

У приміщеннях київської АН УССР відбувається виставка творів Лесі Українки, що вийшли за її життя. Експонується: перша книга віршів "На крилах пісень" (Львів 1893), "Роберт Брюс" (Коломия 1894), збірка поезій "Відгуки" (Чернівці 1902) та 1 том зібраних творів з 1911 року.

АНГЛОМОВНА
ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ ТВОРІВ

Московське видавництво "Прогрес", спеціалізоване на виданнях перекладної літератури, випустило в кінці 1970 р. англomовну збірку під наг. "Story of the Ukraine". Суперобкладинка прикрашена великим зображенням соняшника, в центрі якого надрукована така інформація: "Українська Советська Соціалістична Республіка — одна з найстаровинніших і найбільших держав у Європі, друга за кількістю населення та промисловим потенціалом республіка ССРСР. Україна розповідає вам про себе: про день сучасний і день минулий. Прислухайтесь до цієї розповіді, тому що сьогодні кожне слово цієї розповіді звернене до вас". У довгій передмові, яку написав В. Коротич згадано "про великі післяжовтнені досягнення України", про "розквіт літератури й мистецтва". До збірника ввійшли новелі й оповідання: А. Головка, П. Панча, О. Довженка, Ю. Яновського, О. Вишні, І. Ле, О. Гончара, І. Сенченка, М. Стельмаха, С. Жураховича, Ю. Збанацького, Л. Первомайського, П. Загребельного, М. Томчія, Є. Гуцала, Р. Іваничука, О. Сизоненка, Г. Тютюнника. Оповідання й новелі переклав на англійську мову В. Ільющенко.

ЧИМ ЗАГРОЖУЄ ЗАБРУДНЕННЯ
ПОВІТРЯ

"Повітря, яким ми дихаємо, стає дедалі бруднішим і дедалі більше загрожує нашому здоров'ю. Якщо ми не вживемо рішучих заходів, через десять років американці масово вмиратимуть через отруєння повітрям", — сказав директор Центру дослідження повітря у Нью Йорку Альфред Голстранк. Згідно з підрахунками групи дослідників, скорі прогресуюче забруднення повітря у Нью Йорку призведе до того, що в 1980 році кожна значна примха погоди коштуватиме мешканцям міста 10,000 смертей.

НА ЗАХИСТ ОСЛІВ

Французьке товариство друзів осла опублікувало таку відозву: "Багато стародавніх цивілізацій не знали коней, але осли завжди жили поміж людьми. Єгипетські фараони давали за кожного осла п'ять рабів... Загально розповсюджена думка, що осел підла і зла тварина. Це твердження цілком помилкове! Осел — істота життєрадісна, швидко орієнтується в ситуації, відважний, ласкавий, розумний і повний фантазії. Пора закінчити з безпідставною зневагою до ослів".

С. РИНДИК

БАРКА

Випливає барка
В море-окіян.
Напереді Барка.
Дивиться в туман.

Він смутен, невесел,
Чорен у лиці.
Ні вітрил, ні весел,
Ні стерна в руці.

Ой, вернись, Василю,
Захопи весло,
На Харибду й Сциллю
Щоб не занесло.

Та не дбає Барка,
Гордий альбатрос,
І загналась барка
В первісний хаос.

ПЕРА Й ОЛІВЦІ

Раз-у-раз у нас буває
(Тут чи там, у ріднім краї,
Над Славутою-Дніпром),
Що старий поет кохає
Всім своїм... пером.

В серці — лекторіс ангіна,
В жилах — тісно від вапна,
Свердлить свердлами коліна
Ревма навісна.

А його лебеддя-рими
Перебендями старими
Про любов ячать палку
На старім віку.

Та ніхто не йме їм віри,
Бо в старій кохай-руці,
Кажуть, пера — лицеміри,
Пера й олівці.

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

"РАЙ" ПІД ЗЕМЛЕЮ

В Свентокжизьських горах (в Польщі) знайдено нову сталактитову печеру, якій дали назву "Парадайз". Фахівці кажуть, що ця печера найкрасивіша у Польщі.

Цілюще джерело

Тепле мінеральне джерело в селищі Горна Трежа в Сербії відоме в усій Югославії і за її межами. В ньому відкрито радіоактивний цезій, який викликає захворювання нервової системи, епілепсію та інші. Вже кілька років вивчають це джерело працівники Інституту атомної силовини в Белграді. Крім цезію вони знайшли в мінеральній воді літій, рубідій і стронцій, причому в ідеальному співвідношенні. Водю цього джерела викикувалися хворі, які вже втратили надію в идужати. Чотирирічний хлопчина Зоран Бендуля, що хворів на епілепсію Джексона, позбувся своєї хвороби після двадцяти ванн.

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки, українські часописи та журнали, пластинки, друкарські машинки, різьбу та кераміку, полотна, нитки і вишивки.

Маємо великий вибір дарунків на різні okazji.

Просимо ласкаво нас відвідати!

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Товариство Одумівських Приятелів, Торонто, Канада	\$100.00
Збірка на 25-літньому ювілеї в п-ва Лойовських, Тор.	40.00
Д-р Юрченко Віктор, Шерон	11.00
Савчук Євгенія, Мілвіл,	11.00
Філія ОДУМ-у, Мінеаполіс- Сенпол, США	10.00
Баришполець Володимир, Ньюарк, США	6.00
Меркелло Ярослав, Купертіно, Каліф., США	5.00
Рудик Яків, Нью-Йорк, США	5.00
Куравський Іван, Нью-Йорк	5.00
Турчан Ліда, Нью-Йорк	5.00
Зінченко Олександр, Філадельфія, США	3.00
Глушко Степан, Торонто	3.00
Гурський Петро, Філадельфія	3.00
Плевако Петро, Париж, Фр.	2.50
Павлюк Василь, Торонто	2.00
Федоренко Федір, Рочестер	1.50
Лисенко Іван, Чикаго	1.00
Гуртовий Панас, Чикаго	1.00
Скляр Петро, Арлінгтон Гайтс, США	1.00

Всім жертводавцям щире спасибі!

Адміністрація "М. У."

Риба-бензотавр живе у Середземному морі. Довгі відростки, що є продовженням нижніх плавників і хвоста, служать риби ногами.

West End Radiator Service

Specializing in
Recoring, Repairing & Cleaning
Radiators of all sizes & kinds
OIL COOLERS - HEATERS
Free Pick-up & Delivery
Open Evenings

MIKE LYSENKO

2624 St. Clair Ave. W.
(West of Jane St.)
Toronto 9, Ontario

TEL.: 763-7575

If busy call 762-0607

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 Jane Street

Toronto 9, Ontario

24-годинна скоро і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі
на телефон: 766-3040

ОБСЛУГА ГАРАНТОВАНА!

Е. ДУМИН

пропонує

СВОЇМ КЛІЄНТАМ
ВИБІР ЧОЛОВІЧОГО
і

ХЛОП'ЯЧОГО ОДЯГУ
на осінній та зимовий
сезон.

550 QUEEN ST. WEST

Toronto, Ont.

Tel.: 364-4726

—o—

Риба-лев володіє гіпнозом. Зобачивши жертву, хижак розпукає зябри, розкриває беззубу пащу і, створивши в такий спосіб течію, підтягує її до себе.

If not delivered please return to:
MOLODA UKRAINA
Postal Station "M", Box 40
TORONTO 21, ONT., CANADA

**ROCHESTER
FURNITURE
CO. LTD.**

WAREHOUSE STORE

Беликий вибір хатніх меблів:

вітальень, спалень, їдалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 College Street

Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

**ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

**945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario**

**24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА І**

**Чищення і направа форнесів
безплатна.**

**Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.**

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить до **8%**
за заощадження
- Малі і великі, особисті
і моргеджові позички
- Життєва асекурація
на оощадження до \$ 2.000
позички до \$10.000
- Особисті чеки, чеки для
подорожюючих
- Оплата за газ, електрику,
воду, і телефон
- 20 років на службі Рідного
Народу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ.

**ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В
SO-USE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
406 Bathurst Street
Toronto 2-B, Ontario**

**ОЩАДЖЕННЯ — важливий засіб виховування молодого
покоління**

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВИ**

“САМОПОМІЧ”

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

HUmboldt 9-0520

5% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

**“КОЖНА СУМА ВКЛАДУ ВРАЗ З УСІМА ФОНДАМИ
МАЄ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”.**